

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KYBERŠIKANNA A JEJÍ PREVENCE NA ZÁKLADNÍ
ŠKOLE PŘI DPN OPAŘANY**

Autor práce: Karolína Kováčová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: RNDr. Růžena Ferebauerová

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2022

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.

Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Karolína Kováčová
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Kyberšikana a její prevence na Základní škole při DPN Opařany

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Cyberbullying and Its Prevention in Primary School at DPN Opařany

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Růžena Ferebauerová

Datum zadání bakalářské práce: duben, 2021

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je celková analýza výskytu kyberšikany u žáků na Základní škole při DPN v Opařanech. V rámci vedlejšího cíle budou stanovena doporučení k omezení a prevenci kyberšikany.

Student: Karolína Kováčová	4.5.2021 datum	<i>Kováčová</i> podpis
Vedoucí práce: RNDr. Růžena Ferebauerová	4.5.21 datum	<i>Ferebauerová</i> podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	25.5.2021 datum	<i>R. Svatoš</i> podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	26.5.21 datum	<i>Ferebauerová</i> podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	31.5.2021 datum	<i>J. Dušek</i> podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucí bakalářské práce RNDr. Růženě Ferebauerové za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

KOVÁČOVÁ, K. *Kyberšikana a její prevence na Základní škole při DPN Opařany: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2022. 75 s. Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Růžena Ferebauerová.

Klíčová slova: kyberšikana, agrese, prevence kyberšikany

Tato bakalářská práce zkoumá v teoretické části charakteristiku kyberšikany a popisuje různé formy kyber útoků, kterými může agresor způsobit oběti psychickou újmu. Dále práce zkoumá různé možnosti, jak se může člověk proti takovým útokům účinně ubránit. V praktické části práce zkoumá výskyt kyberšikany u žáků na Základní škole při DPN Opařany, který bude objasněn pomocí rozhovoru s metodikem prevence na tamní škole a pomocí anonymních dotazníků, které budou zpracovávat žáci na této škole. V poslední části výzkumu budou stanovena doporučení k omezení a prevenci kyberšikany.

ABSTRACT

KOVÁČOVÁ, K. *Cyberbullying and Its Prevention in Primary School at DPN Opařany: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2022. 75 pp. Supervisor: RNDr. Růžena Ferebauerová.

Key words: cyberbullying, aggression, cyberbullying prevention

This bachelor thesis investigates in the theoretical part the characteristics of cyberbullying and describes various forms of cyber attacks by which the aggressor can cause psychological harm to the victim. Furthermore, the work investigates various ways how human can effectively defend against such attacks. The practical part of the thesis investigates the occurrence of cyberbullying in pupils in Primary School at DPN Opařany, which will be clarified with the help of an interview with the prevention methodist in this school and with the help of anonymous questionnaires that will be processed by pupils in this school. In the last part of the research will be prescribe recommendations for reducing and preventing cyberbullying.

Obsah

ÚVOD	10
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	11
2 INTERNET A SPOLEČNOST	12
3 CHARAKTERISTIKA POJMU KYBERŠIKANANA	13
3.1 Pojem delikvence	15
3.2 Pohnutky ke spáchání kyberšikany.....	15
3.3 Kritéria společná pro šikanu i kyberšikanu	16
3.3.1 Opakování agresivního chování	16
3.3.2 Agresivní chování s úmyslem ublížit.....	16
3.3.3 Neúměrnost sil mezi pachatelem a obětí.....	16
4 AGRESE	17
4.1 Druhy agrese.....	17
4.1.1 Reaktivní agrese	17
4.1.2 Instrumentální agrese.....	17
4.1.3 Přímá agrese.....	17
4.1.4 Nepřímá agrese.....	17
4.1.5 Autoagrese	18
5 DRUHY KYBERŠIKANY	18
5.1 Sexting.....	18
5.2 Kyberstalking	20
5.3 Kyberšikana na blogu.....	21
5.4 Kyberbullying.....	21
5.5 Bluejacking	21

5.6	Počítačový virus a škodlivé programy.....	22
5.7	Outing	23
5.8	Kybergrooming.....	23
5.9	Flaming	24
5.10	Happy slapping	24
5.11	Sociální síť.....	24
5.12	Kyberšikana přes e-mail	25
6	PROFIL AKTÉRŮ KYBERŠIKANY	26
6.1	Oběti	26
6.2	Útočníci	26
6.3	Přihlízející.....	27
6.3.1	Typy přihlízejících.....	27
7	CO DĚTI VEDE KE SPÁCHÁNÍ KYBERŠIKANY?.....	28
7.1	Odplata	28
7.2	Oběť si utrpení zaslouží.....	28
7.3	Nuda.....	29
7.4	Kyberšikana vzniká působením skupinového nátlaku.....	29
7.5	Pachatelé věří, že je nelze vypátrat.....	29
7.6	Vtip, který se vymkl kontrole	30
8	PREVENCE KYBERŠIKANY	31
8.1	Skutečný případ kybergroomingu.....	32
9	VÝZKUM V ZÁKLADNÍ ŠKOLE PŘI DPN OPAŘANY, OPAŘANY 160..	35
9.1	Charakteristika školy	36
10	ÚDAJE O PREVENCII SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ.....	41

10.1	Cíle metodika prevence.....	50
11	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE PŘI DPN OPAŘANY	
	52	
	ZÁVĚR.....	65
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	67
	SEZNAM ZKRATEK.....	70
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	71
	PŘÍLOHY	72

ÚVOD

Ještě v polovině minulého století bylo slovo, „internet“ pro každého pouhou neznámou. Teprve před několika lety, kdy se moderní technologie začala rozvíjet v plném proudu, se stal internet přístupným úplně pro každého. Internet je pro spoustu lidí zdrojem informací, zábavy a komunikace, bohužel pro mnoho lidí se stal internet zdrojem tyranie, agresivity a pomluv.

Čím více lidí začalo internet využívat, tím větší riziko kyberšikany hrozilo. V dnešní době se v oblasti internetu dostávají nejvíce do popředí sociální sítě, bez kterých si skoro každý z nás dovede jen těžce představit svůj každodenní život. Sociální sítě se staly symbolem komunikace, zábavy, seznamování i přátelství. Pro některé lidi jsou však sociální sítě symbolem každodenní tyranie, kterou je agresori neustále ohrožují a nutí je ji nedobrovolně prožívat.

V dnešní době sociálních sítí a online komunikace se dostává do popředí relativně nový pojem zvaný kyberšikana. Kyberprostor umožňuje pachatelům páchat takové činy, které by si jen těžko dovolili v reálném životě. Internet a sociální sítě ale nebyly samozřejmě původně vytvořeny pro jejich zneužití ke špatným účelům, nýbrž pro usnadnění komunikace s lidmi a celkového každodenního fungování. I když měl původně sloužit jako pomocník, některým lidem slouží spíše jako nástroj k psychickému ubližování a týrání ostatních lidí a také k bezdůvodnému obohacení na majetku.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem bakalářské práce v teoretické části je charakteristika pojmu kyberšikana. Dále uvedení a následná charakteristika jednotlivých forem kyber útoků a jejich rizika. Jako další pojem je zde charakterizována agrese a jednotlivé kategorie, do kterých je agrese rozdělována. Následně teoretická část zkoumá typy aktérů kyberšikany, kterých se kyber útoky týkají. V závěru teoretické části jsou charakterizovány možnosti prevence před kyberšikanou. Teoretická část je zpracována pomocí literárních zdrojů, uvedených v literární rešerši a pomocí elektronických zdrojů.

Praktická část zkoumá výsledky dotazníkového šetření, kterému budou podrobeni žáci na Základní škole při DPN Opařany. Součástí dotazníkového šetření bude seznam otázek s uzavřenými odpověďmi, které budou žáci zaškrtovat. Dále zkoumá výsledky rozhovoru, který bude veden na této škole s metodikem prevence. Odpovědi dotazníkového šetření a budou znázorněny pomocí grafů v praktické části bakalářské práce. Rozhovor s metodikem prevence doplní dotazníkové šetření.

2 INTERNET A SPOLEČNOST

Internet je pro naprostou většinu dětí a dospívajících nedílnou součástí. Od doby, kdy se začaly rozvíjet informační a komunikační technologie je stále více dětí a mládeže upoutáno k obrazovkám počítače. Někteří lidé považují používání internetu za každodenní rutinu, bez které se jen velmi těžko obejdou, neboť internet je zdrojem komunikace s lidmi z celého světa, zdrojem informací, her a zábavy, ale bohužel také veřejných pomluv a verbálních útoků na jiné osoby.¹

Být online v dnešním světě je pro lidi velmi důležité, neboť nepoužívání internetu by mohlo vést (hlavně mezi dětmi a mládeží) i k sociálnímu vyloučení. Internet je bezesporu člověku dobrým přítelem, pokud ho používá k dobrým účelům. Může nám také poskytovat pocit bezpečí, jelikož umožňuje snadnější a pravidelnou komunikaci mezi našimi nejbližšími, spolužáky a přáteli. Lidé používají internet a sociální sítě také k tomu, aby na sebe nějakým způsobem upozornili ať už ve smyslu dobrém či špatném.² Asi vůbec nejrozšířenější sociální sítí je Facebook. Na Facebooku lze si založit profil a je zde možnost sdílení fotografií, videí, zážitků, ale i nákupu nebo prodeje různých věcí. Lidé však využívají Facebook hlavně jako zdroj online komunikace.³

Ve špatném slova smyslu jsou myšleny například verbální útoky, kyberšikana, pomluvy, různé podvody atd. Dříve, když se informační a komunikační technologie ještě nevyužívaly, bylo pro lidi velmi důležité udržovat se svými přáteli a rodinou osobní kontakt, což vedlo lidi k tomu, aby se stali více samostatnými sebevědomými. V dnešní době je pro mnohé lidi mnohem snadnější zapnout počítač, jít na sociální sítě a komunikovat s lidmi online. Tento online svět je mezi lidmi tak populární, že úplně zapomínají na osobní kontakt, což může vést k úpadku mezilidských vztahů, kvality komunikace a také ke zvýšené pohodlnosti a lenosti.

¹ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 14. ISBN 978-80-247-8846-3.

²ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 20. ISBN 978-80-247-8846-3.

³BEDNÁŘ, V. *Internetová publicistika*. Praha: Grada, 2011. *Žurnalistika a komunikace*. s. 194. ISBN 978-80-247-7322-3.

Na internetu si lze však vytvořit i závislost, která je nejčastější právě u dětí a mladistvých, kdy si uživatelé internetu nedokážou život bez něj představit. ⁴

3 CHARAKTERISTIKA POJMU KYBERŠIKANA

Výzkumníci se zatím ještě neshodli na jedné jediné definici, která by tento pojem charakterizovala. Nicméně kyberšikanu lze obecně charakterizovat jako: „*Kolektivní označení forem šikany prostřednictvím elektronických médií, jako je internet a mobilní telefony, které slouží k agresivnímu a záměrnému poškození uživatele těchto médií. Stejně jako tradiční šikana zahrnuje i kyberšikana opakované chování a nepoměr sil mezi agresorem a obětí.*“ ⁵

Kyberšikana velice úzce souvisí s šikanou, jelikož oba tyto fenomény mají společné projevy se ze strany agresora k oběti a také znaky tyto fenomény charakterizující. Rozdíl mezi nimi je v tom, že kyberšikana probíhá v tzv. „online světě“, kde dochází k opakovanému slovnímu napadení, urážek, výsměchů a výhrůžek ze strany agresora, kdežto klasická šikana se vyznačuje slovními a také fyzickými útoky agresora na adresu oběti. ⁶

Agresori si nejčastěji vybírají za své oběti jedince, o kterých se domnívají, že se nebudou schopni nějak bránit. To znamená, že agresor si často záměrně vybírá pro své terorizování jedince, kteří jsou mladší než sám agresor a také jedince, kteří jsou fyzicky méně zdatní. ⁷

⁴ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 14. ISBN 978-80-247-8846-3.

⁵ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 20. ISBN 978-80-247-8846-3.

⁶ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 20. ISBN 978-80-247-8846-3.

⁷ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 21. ISBN 978-80-247-8846-3.

Je potřeba zmínit, že oběť agresora nepopouzí k agresivnímu chování, to znamená, že útoky směřující k oběti jsou vykonstruované pouze agresorem.⁸ V případě šikany si agresori kromě obětí vybírají i takové místo samotného tyranizování, ze kterého je obtížné odejít (např. škola).⁹

V případě zaznamenání náznaků rizikového chování ve škole, je nutné o tom informovat učitele, který má povinnost celou záležitost prošetřit a vyřešit.¹⁰ Může se to řešit například udělením horší známky z chování. Samozřejmě je škola povinna o tom informovat rodiče agresora.¹¹

V případě kyberšikany si agresori nevybírají místo, ale způsob útoku (např. chat, SMS zprávy, sociální sítě apod.)¹². Aby bylo možné hovořit o kyberšikaně, stačí pouze například jedno video nebo jedna fotografie popisující určité ponížení nebo zesměšnění druhé osoby sdílená například na sociálních sítích. V takovém případě se k nechtěnému obsahu mohou dostat stovky, tisíce i miliony lidí. Pokud se tak stane, je možné, že bude oběť prožívat neustálý psychický teror prostřednictvím agresivních, výsměšných, výhrůžných, ale také i závistivých komentářů na jeho adresu.¹³

⁸ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 20. ISBN 978-80-247-8846-3.

⁹ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 20. ISBN 978-80-247-8846-3.

¹⁰KOVAŘÍKOVÁ, M. *Krizové situace ve škole: bezpečnostní problematika ve školní praxi*. Praha: Grada, 2020. Pedagogika (Grada). s. 26. ISBN 978-80-271-4014-5.

¹¹CUTÁK, L. *Policie ve škole: jak správně postupovat a spolupracovat s Policií ČR při šetření protiprávní činnosti mládeže*. Bystřice pod Hostýnem: Luděk Cuták, 2021. s. 142. ISBN neuváděno.

¹²MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). s. 172. ISBN 978-80-247-9760-1.

¹³ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 28. ISBN 978-80-247-8846-3.

3.1 Pojem delikvence

„Delikvenci definujeme jako formu společensky zvláště závažného, nepřijatelného chování s protispoločenským dopadem. Za delikventa můžeme označit jedince, který se takto vymezeného jednání dopustil či dopouští.“¹⁴

3.2 Pohnutky ke spáchání kyberšikany

Ačkoliv počet motivů ke spáchání kyberšikany a dopuštění se psychického teroru vůči druhé osobě může být mnoho, pro normálně smýšlející osobu jsou však všechny tyto motivy nepochopitelné a neomluvitelné.

- Potěšení z psychické újmy jiné osoby, při kterém agresory vůbec nezajímají nebo si neuvědomují následky svého chování.
- Kyberšikana jako forma odreagování se od určitých problémů ať už v rodině nebo ve škole.
- Kyberšikanu využívají pro své zviditelnění se ve společnosti.
- Kyberšikanu berou jako způsob odplaty za to, co se v minulosti stalo jim anebo jejich blízkým.
- Využívají kyberprostor pro psychický teror oběti nejen ve škole, ale všude, kde je možný přístup k sociálním sítím.
- Psychicky terorizují oběť z důvodu, že jsou sami pod psychickým nebo i fyzickým nátlakem členů kolektivu.
- Mají potřebu mít neustálou kontrolu a nadvládu nad ostatními lidmi.
- Jednají tak s odůvodněním, že se jedná o jakýsi vtípek, avšak následky, které tím způsobí, je nijak netrápí.¹⁵

¹⁴BLAŽEK, P. FISCHER, S. ŠKODA, J. *Delikvence: analýza produktů činnosti delikventní subkultury jako diagnostický a resocializační nástroj*. Praha: Grada, 2019. Psyché (Grada). s. 13. ISBN 978-80-247-1949-8.

¹⁵HOLLÁ, K. *Sexting a kyberšikana*. Bratislava: IRIS, 2016. s. 32-33. ISBN 978-80-8153-061-6.

3.3 Kritéria společná pro šikanu i kyberšikanu

3.3.1 Opakování agresivního chování

Opakování agresivního chování nemusí vždy způsobit pouze útočník. Svůj podíl na opakování agresivního chování mohou nést i přihlížející. V případě, že dojde ke zveřejnění určitého videa nebo fotografie, které mají oběť pohoršit, urazit a zesměšnit, na sociálních sítích, každé další sdílení nebo komentáře napsané pod tímto obsahem znamená opakování agresivního chování.¹⁶

3.3.2 Agresivní chování s úmyslem ublížit

Agresor chce záměrně druhou osobu poškodit tím, že mu způsobí psychickou (kyberšikana) nebo fyzickou újmu (šikana).¹⁷

3.3.3 Neúměrnost sil mezi pachatelem a obětí

Agresoři si vybírají slabší a někdy i mladší oběti, aby měly omezenou schopnost a možnost se agresorovi ubránit, což agresor považuje za velkou výhodu. Někteří lidé jsou v přesile vůči ostatním jen kvůli tomu, že v dané chvíli jednají v afektu. Za standartní situace si jsou vyrovnaní.¹⁸ Velice často se stává, že jednu oběť netyranizuje jen jeden agresor, nýbrž celá skupina agresorů, aby měla z nich oběť co největší strach.¹⁹ U kyberšikany toto pravidlo pro neúměrnost sil nemusí platit vždy.²⁰

¹⁶ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 21. ISBN 978-80-247-8846-3.

¹⁷ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 19. ISBN 978-80-247-8846-3.

¹⁸JANOŠOVÁ, P. KOLLEROVÁ, L. ZÁBRODSKÁ, K. aj. *Psychologie školní šikany*. Praha: Grada, 2016. Psyché (Grada). s. 32. ISBN 978-80-271-9273-1.

¹⁹ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 19. ISBN 978-80-247-8846-3.

²⁰KOŽÍŠEK, M. PÍSECKÝ, V. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing, 2016. s. 62. ISBN 978-80-271-9074-4.

4 AGRESE

Jedním z typických znaků šikany i kyberšikany je agrese. Agresi můžeme definovat jako negativní chování na adresu druhé osoby, s úmyslem způsobit ji fyzickou nebo psychickou újmu.²¹

4.1 Druhy agrese

4.1.1 Reaktivní agrese

Jedná se o náhlou reakci s projevem zlosti a zuřivosti na určité ohrožení.²²

4.1.2 Instrumentální agrese

Cílem agresora je dostat to, oč usiluje prostřednictvím agresivního chování.²³ Agresor zde nemusí mít zálibu v ubližování oběti, ale záměrně to provádí za účelem dostat to, co chce a má pocit, že jeho agresivní jednání je v tento moment nutné a nevyhnutelné pro uspokojení svých potřeb.²⁴

4.1.3 Přímá agrese

Jedná se o slovní nebo fyzické napadení. Slovní napadení znamená zejména zesměšňování, urážky, výhrůžky. Fyzické napadení představují tělesné útoky se záměrem způsobit druhé osobě fyzickou újmu.²⁵

4.1.4 Nepřímá agrese

Zde již nedochází ke přímému konfliktu agresora vůči druhé osobě, nýbrž o terorizování se záměrem způsobit psychickou újmu. Jedná se např. o pomlouvání, intriky, vyloučení oběti z kolektivu, urážlivé vtípky atd. Nepřímá agrese je podrobena intenzivnějšímu výzkumu pouhých pár let, kdy se jí výzkumníci začali naplno věnovat. Tento druh agrese nejvíce souvisí s kyberšikanou, jelikož agresorovi nejde o fyzické

²¹ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 17. ISBN 978-80-247-8846-3.

²²ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 17. ISBN 978-80-247-8846-3.

²³LÁTALOVÁ, K. *Agresivita v psychiatrii*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). s. 19 ISBN 978-80-247-8548-6.

²⁴ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 17-18. ISBN 978-80-247-8846-3.

²⁵ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 18. ISBN 978-80-247-8846-3.

útoky, ale jde mu o to, aby oběti způsobil újmu psychickou, což mu přináší potěšení, které vede k jeho mocenské nadvládě nad obětí.²⁶

4.1.5 Autoagrese

Agresivní chování vůči sobě sama. Nejzávažnějším příkladem je sebevražda.²⁷

Jelikož kyberšikana probíhá v kyberprostoru, je pro ni typická právě nepřímá agrese. Nepřímá agrese může způsobit oběti mnohem závažnější následky než agrese přímá, jelikož způsobení psychické újmy dokáže někdy člověku ublížit více než újma fyzická.²⁸

5 DRUHY KYBERŠIKANY

5.1 Sexting

Jedná se o dobrovolné zasílání svých obrázků, snímků, videí, fotografií, jež se týkají obsahu se sexuálním podtextem.²⁹ Například, když žena nebo dívka pošle svému partnerovi choulostivé fotografie, které zobrazují její nahotu. Na tom by nebylo nic tak špatného, pokud by následně nedošlo ke zveřejnění těchto citlivých obsahů.³⁰

Agresoři mohou takto své oběti vydírat, mohou jim vyhrožovat a mohou jimi manipulovat. Za sexting je také považováno sdílení sexuálních tužeb vůči druhé osobě, zprávy a komunikace s erotickou tematikou.³¹

²⁶ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 18-19. ISBN 978-80-247-8846-3.

²⁷MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). s. 28. ISBN 978-80-247-9760-1.

²⁸ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 19. ISBN 978-80-247-8846-3.

²⁹O₂ Chytrá škola [online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/11/sexting/>.

³⁰O₂ Chytrá škola [online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/11/sexting/>.

³¹O₂ Chytrá škola [online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/11/sexting/>.

Rizika sextingu mohou být skutečně katastrofická, jelikož v momentě, kdy je takto citlivý obsah zveřejněn, týká se to bezprostředně nejen oběti, ale také její rodiny a nejbližšího okolí.³² Je až neuvěřitelné, jakou rychlostí se mohou citlivé fotografie nebo videa šířit internetem. Stačí, aby jednu fotku zveřejnil jeden člověk a za několik hodin může být fotografie vyvěšena na stovkách různých internetových stránek. V takovém případě je velmi obtížné až možná nemožné danou fotografii z internetu zcela odstranit.³³

Člověk nemá nikdy stoprocentní jistotu, že s jeho fotkami, videi či zprávami, které byly zaslány určitému adresátovi, nebude přistupováno tím způsobem, že by byly dál rozeslány nebo zveřejněny. Člověk si musí své citlivé informace dobře hlídat a nechat je ve svém soukromí. Je známo spousta případů, kdy naivní dívky poslaly svému příteli své nahé fotografie s vírou, že si je nechá pro sebe. Ti chlapi je pak ukazovali svým kamarádům, aby se tímto způsobem mohli zviditelnit a také povýšit své postavení v kolektivu.³⁴

Lidé také marně věří tomu, když pošlou druhé osobě přes některé aplikace své fotografie nebo videa, které zobrazují jejich nahotu, že po nějaké době je už nikdo nenajde. OMYL! Všechno, co přes aplikace je sdíleno, je dohledatelné, i když to vypadá, že je to dávno smazané. Ve skutečnosti aplikace sdílený obsah nemažou, ale naopak si ho ukládají. Proto je dobré dávat si pozor na to, co odesíláte. Mohli byste si tím v budoucnu pěkně zavařit, jelikož taková nahá fotografie, která se ze začátku jevila jako neškodná, vám může zařídit vyloučení ze školy, výpověď ze zaměstnání nebo rozchod s vaším partnerem.³⁵

³²HOLLÁ, K. *Sexting a kyberšikana*. Bratislava: IRIS, 2016. s. 57. ISBN 978-80-8153-061-6.

³³KOŽÍŠEK, M. PÍSECKÝ, V. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing, 2016. s. 83. ISBN 978-80-271-9074-4.

³⁴KOŽÍŠEK, M. PÍSECKÝ, V. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing, 2016. s. 83. ISBN 978-80-271-9074-4.

³⁵O₂ Chytrá škola[online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/11/sexting/>.

„Mezi rikika sextingu patří:

- *Virtuální prostředí, kde zveřejněná fotografie nebo video jsou dostupné dlouhou dobu.*
- *Subjektivní anonymita – mnozí si totiž myslí, že virtuální prostředí je anonymní, obsah se však může dostat k dalším lidem.*
- *Dlouhodobá dostupnost citlivého materiálu, který si bezprostředně anebo s časovým odstupem mohou prohlédnout přátelé, kolegové, zaměstnavatel, jako i neznámí lidé.*
- *Oběť sextingu může být vystavená dalším online sociálně patologickým formám, například kyberšikaně, dětské pornografii, kybergroomingu, vydírání, online pronásledování apod.“³⁶*

5.2 Kyberstalking

Jedná se o způsob psychického týrání, kdy pachatel opakovaně útočí na oběť prostřednictvím SMS zpráv, e-mailů nebo chatování. Útočník opakovaně obtěžuje druhou osobu neustálými zprávami, které mohou být výhrušné nebo vyděračné.³⁷

Útočníci tohoto druhu kyberšikany jsou velice často bývalí partneři, kteří neunesli rozchod nebo rozvod anebo také osoby, jež si vytvořily psychickou závislost nebo zamilovanost k dané osobě a mstí se jí za to, že byly obětí odmítnuty. Pachatel často oběť vydírá nebo jí vyhrožuje.³⁸ Při kyberstalkingu většinou nedochází ke způsobení fyzické újmy, pouze k té psychické.³⁹

³⁶HOLLÁ, K. *Sexting a kyberšikana*. Bratislava: IRIS, 2016. s. 57. ISBN 978-80-8153-061-6.

³⁷MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). s. 174. ISBN 978-80-247-9760-1.

³⁸O₂ Chytrá škola[online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/26/kyberstalking/>.

³⁹O₂ Chytrá škola [online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/26/kyberstalking/14369>.

„10 tipů, jak se bránit stalkerovi

- *Dejte stalkerovi najevo, že o jeho zájem nestojíte.*
- *Neodpovídejte mu na vzkazy, nechoďte s ním na schůzky.*
- *Změňte návyky, chodte a jezděte jinudy, nakupujte jinde.*
- *Pokud už opravdu musíte mít profil na sociální síti, vytvořte si nový a pod jiným jménem, aby vás stalker hůř našel.*
- *Schovejte si důkazy jako výhrušné SMS, snímky chatů a e-maily.*
- *Stalkera si zablokujte na všech sociálních sítích a platformách.*
- *Pokud agresora znáte, nebojte se na něj přímo ukázat, říct o něm svému okolí.*
- *Chraňte se. Myslete na své bezpečí.*
- *Mluvte otevřeně s ostatními o tom, co se děje.*
- *Pokud kyberstalking nebo stalking překračuje únosnou hranici, obraťte se na policii.* ⁴⁰

5.3 Kyberšikana na blogu

Pachatel sdílí veřejnosti citlivé osobní údaje o oběti pomocí blogu.⁴¹

5.4 Kyberbullying

Pachatel sdílí intimní citlivé nebo nepravdivé údaje o oběti pomocí internetových stránek nebo pomocí telefonu. Jedná se nejčastěji o videa, na kterých agresori terorizují své oběti. Agresori páchají tento druh kyberšikany nejčastěji na učitelích ve školách.⁴²

5.5 Bluejacking

Kyberšikana pomocí sdílení fotografií, videí nebo obrázků, které mají oběť nějakým způsobem znemožnit nebo zesměšnit.⁴³

⁴⁰O₂ Chytrá škola[online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/26/kyberstalking/>.

⁴¹MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). s. 174. ISBN 978-80-247-9760-1.

⁴²MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). s. 174. ISBN 978-80-247-9760-1.

⁴³MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). s. 174. ISBN 978-80-247-9760-1.

5.6 Počítačový virus a škodlivé programy

Útočník šíří škodlivé počítačové viry a programy, kterými může svou oběť vydírat nebo jí úmyslně z pomsty či závisti zničit počítač. Počítačový virus má za úkol kompletně vymazat celý počítač tzn. všechny soubory, dokumenty, programy atd. Nejlepší prevencí před viry, je antivirový program, který má za úkol chránit počítač a neotvírat podezřelé e-maily (často ze složky spam – nechtěná zpráva posílaná hromadně několika adresátům⁴⁴), které vybízejí k udání přihlašovacích údajů k internetovému bankovníctví.⁴⁵

- Trojský kůň - Nejznámějším takovým počítačovým virem je Trojský kůň, který pachatelům slouží k poskytnutí důležitých osobních dat.
- Malware – Zde se už nejedná o počítačový virus, nýbrž o počítačový software, jehož úkolem je poškodit nebo využít počítač ke špatným účelům.
- Adware – Je to druh počítačového škodlivého softwaru.
- Ransomware - Pomocí tohoto viru dojde k celkovému zablokování počítače. Útočník pak požaduje od majitele počítače peníze, jinak mu do systému přístup nepovolí. Pokud útočnickovu dohodnutou částku pošlete, nemáte jistotu, že vám systém i tak odblokuje.⁴⁶
- Spyware – Jedná se o program, který pozoruje, co na internetu děláte. Jeho nejhorší stránkou je, že může získat a zneužít přihlašovací údaje, hesla apod.
- Keylogger – Je to druh spywaru, který pozoruje, co píšete na klávesnici. Tyto údaje se následně dostanou k pachateli.⁴⁷

⁴⁴ADÁMEK, M. *Spam: jak nepřivolat, nepřijímat a nerozesílat nevyžádanou poštu*. Praha: Grada, 2011. Průvodce (Grada). s. 15. ISBN 978-80-247-6310-1.

⁴⁵O₂ Chytrá škola[online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/9/phishing-viry-a-socialni-inzenyrstvi/14398>.

⁴⁶O₂ Chytrá škola[online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/9/phishing-viry-a-socialni-inzenyrstvi/14398>.

⁴⁷KRÁL, M. *Bezpečný internet: chraňte sebe i svůj počítač*. Praha: Grada Publishing, 2015. Průvodce (Grada). s. 14. ISBN 978-80-247-9821-9.

5.7 Outing

Agresor šíří o oběti lživé údaje, kdy záměrně lže například o jeho sexuální orientaci.⁴⁸

5.8 Kybergrooming

Patří mezi nejzávažnější druhy kybersikany vůbec. Cílem pachatele je vzbudit v oběti důvěru k pachateli a nalákat ji na jejich osobní setkání, kde pravděpodobně dojde k sexuálnímu násilí na oběti. Tito pachatelé jsou ve většině případů dospělí a vybírají si úmyslně nejčastěji nezletilé dívky nebo i chlapce mladšího školního věku.⁴⁹

Pachatel si dopisuje s obětí pomocí internetu, chová se k ní přátelsky a přemlouvá ji, aby s ním šla na schůzku. Oběť však nemá ani tušení, kdo se za obrazovkou počítače skrývá. Pokud oběť se schůzkou nesouhlasí, začne ji pachatel vydírat výhružnými zprávami jako například, že pokud se sejít nechce, zveřejní její citlivé fotografie či informace nebo ublíží někomu z její rodiny.⁵⁰

- *„6 tipů, jak se nestat obětí kybergroomingu:*
- *Nevěřte všemu, co vám, kdo píše a všímejte si nesrovnalostí v konverzaci.*
- *Pokud z vás protějšek „tahá“ osobní věci a podrobnosti z vašeho života, zpozorněte.*
- *Když je potřeba přátelství tajit, něco tu nehraje.*
- *Stanovte si jasné hranice s ohledem na rozhovory o sexu.*
- *Neprovozujte kybersex a sexting.*
- *Nikomu nedávejte své osobní údaje.“⁵¹*

⁴⁸MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). s. 175. ISBN 978-80-247-9760-1.

⁴⁹MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). s. 175. ISBN 978-80-247-9760-1.

⁵⁰MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). s. 175. ISBN 978-80-247-9760-1.

⁵¹O₂ Chytrá škola [online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/25/kybergrooming/>.

5.9 Flaming

Tento druh kyberšikany označuje náhlou a bouřlivou hádku například v chatovací místnosti vyvolanou jednou nebo více osobami. Agresor či agresori zde ostatním nadávají, vyhrožují a také je urážejí. Jedná se o verbální útoky agresora směřované na adresu oběti. Toto chování agresora je často nárazové, ovšem pokud by toto chování přetrvávalo, bude se jednat o tzv. flamewar.⁵²

5.10 Happy slapping

Toto slovní spojení zatím nemá český název, nicméně Happy slapping spočívá v tom, že skupina útočníků si náhodně vybere cizí osobu, kterou pak fackují nebo jinak na ni fyzicky útočí. Celý tento proces si nahrávají a následně ho publikují na webové stránky, kde toto video můžou během chvíle sledovat stovky lidí. Pro oběť je to velice nepříjemné a psychicky bolestivé, jelikož se oběť velice rychle stává terčem posměšků. V těch nejhorších případech oběť spáchá sebevraždu, jelikož není schopna unést množství nářeků a posměchů. Pachatelé si vůbec neuvědomují následky, které způsobí a berou toto chování jako takový jejich zdroj zábavy.⁵³

5.11 Sociální sítě

V dnešní době se najde pouze malé procento lidí, kteří sociální sítě vůbec nevyužívají. Mezi nejvíce rozšířené sociální sítě patří například Facebook, Instagram, Twitter, Youtube anebo Whatsapp. Na těchto sociálních sítích je možnost založit si profil, pomocí kterého je možné zveřejnění videí, nahrávek, fotografií, osobních informací atd. V nesprávných rukou by mohla sociální síť představovat obrovské zlo, z důvodu zveřejňování citlivých nebo nepravdivých informací, choulostivých fotografií a videí s úmyslem psychicky ublížit a zesměšnit konkrétní osobu.⁵⁴ Sociální síť je zkrátka dobrým pomocníkem, pokud je využívána k dobrým účelům. Pokud je zneužívána ke špatným účelům, může se pro spoustu lidí stát zdrojem posměchů, potupy, hanby a urážek.

⁵²ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 26. ISBN 978-80-247-8846-3.

⁵³ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 27. ISBN 978-80-247-8846-3.

⁵⁴ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 28. ISBN 978-80-247-8846-3.

5.12 Kyberšikana přes e-mail

Kyberšikana přes e-mail neboli přes elektronickou poštu je využívána útočníky velice často, protože je velmi obtížné až skoro nemožné zjistit, kdo za tímto agresivním chováním stojí. Útočník může pomocí e-mailu oběti buď vyhrožovat nebo je skrz fotografii nebo video vydírat, nebo využije elektronickou poštu k rozeslání hromadného e-mailu s citlivým obsahem o oběti.⁵⁵ E-mail jako nástroj kyberšikany je velmi často využíván hlavně pro možnost odesílání elektronické komunikace hromadně více lidem. Agresor používá vymyšlená jména nebo cizí identity, aby nebylo snadné jej vypátrat.⁵⁶

„Základní pravidla při setkání s kyberšikanou

- *Okamžitě ukončit komunikaci*
- *Nereagovat na žádné e-maily, SMS.*
- *Nic nemazat, vše archivovat – pokusit se zajistit důkazní materiál.*
- *Vše oznámit, v ideálním případě podat na Policii ČR trestní oznámení na neznámého pachatele.*
- *Snažit se změnit kyberidentitu – odhlásit se z facebooku, případně se přihlásit pod jinou identitou, změnit e-mailovou adresu a heslo, změnit telefonní číslo.*
- *Kontakty dávat pouze osobám, kterým skutečně věřím.“⁵⁷*

⁵⁵ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 30. ISBN 978-80-247-8846-3.

⁵⁶ROGERS, V. *Cyberbullying. Activities to help children and teens to stay safe in a texting, twittering, social networking world*. Londýn: Jessica Kingsley Publishers, 2010. s. 15. ISBN 978 0 85700 228 0.

⁵⁷MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). s. 179-180. ISBN 978-80-247-9760-1.

6 PROFIL AKTÉRŮ KYBERŠIKANY

Aktéři kyberšikany jsou rozdělováni do tří kategorií:

- 1) Oběti
- 2) Útočníci
- 3) Přihlízející⁵⁸

6.1 Oběti

Oběťmi bývají takoví lidé, jejichž rysy osobnosti a povahy jim nedovolí být dostatečně silnými a většinou nejsou schopni se sami před útoky agresorů ubránit. Nejčastěji to jsou introverti, jsou uzavření a nedělá jim dobře být ve společnosti.⁵⁹ Tito lidé se agresorům jeví jako snadný terč jejich terorizování.⁶⁰ Například u formy kyberšikany Happy slapping jsou oběti vybíráni náhodně, kdy skupina pachatelů zaútočí bezdůvodně na cizí osobu, kterou náhodně potkají.⁶¹

6.2 Útočníci

Naopak útočníci jsou mnohem silnější než oběti, aby mohli mít nad obětí převahu a nadvládu. Agresory se stali z různých důvodů. Například, že oni sami byli kdysi oběťmi útočníků a berou to jako takový způsob odplaty. Někteří útočí na ostatní jen proto, aby se zviditelnili.⁶²

Agresory lze rozeznat dle následujících vlastností: Výbušný, rád se s někým pere, zlomyslný, vzbuzuje u ostatních strach, skoro nikdo se s ním nebaví kvůli jeho chování, má často špatné známky ve škole.⁶³

⁵⁸ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 55. ISBN 978-80-247-8846-3.

⁵⁹KOŽÍŠEK, M. PÍSECKÝ, V. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing, 2016. s. 63. ISBN 978-80-271-9074-4.

⁶⁰ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 124. ISBN 978-80-247-8846-3.

⁶¹ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 27. ISBN 978-80-247-8846-3.

⁶²ŠEVČÍKOVÁ, A. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada, 2014. Psyche (Grada). s. 132. ISBN 978-80-247-9645-1.

⁶³ŘÍČAN, P. JANOŠOVÁ, P. *Jak na šikanu*. Praha: Grada, 2010. Pro rodiče. s. 54-55. ISBN 978-80-247-2991-6

6.3 Přihlížejí

Role přihlížejího je velice důležitá proto, že v podstatě ovlivňuje výsledek daného útoku. Přihlížejí jsou rozdělováni do čtyř kategorií podle jejich stanoviska k jednotlivým útokům. Jsou to pozitivní, negativní, lhostejní a neutrální přihlížejí. Dále se rozlišují, jestli v daném útoku konají nebo nekonají. Málokdy se stane, že přihlížejí zasáhne v tom smyslu, že bude bránit oběť. Většinou se přihlížejí samotných agresorů bojí, tudíž je pro ně výhodnější nekonat vůbec nic na obranu oběti, čímž v podstatě souhlasí s útoky páchanými na obětech. V nejhorším případě se přihlížejí k ostatním agresorům připojí, čímž způsobí oběti psychickou újmu ještě větší.⁶⁴

6.3.1 Typy přihlížejších

- a) *„Následovníci agresora, kteří jej sami aktivně podporují*
- b) *Ti, kdo agresora otevřeně podporují, například ho povzbuzují, ale sami oběti neublíží.*
- c) *Ti, kdo agresora podporují, ovšem ne otevřeně, a zůstávají pasivní.*
- d) *Nezúčastnění pozorovatelé.*
- e) *Ti, kdo nesouhlasí s šikanou, jsou na straně oběti, ale nečiní tak otevřeně a celkově a celkově se nijak aktivně neprojevují.*
- f) *Ti, kdo se oběti otevřeně snaží pomoci.*⁶⁵

⁶⁴ŠEVČÍKOVÁ, A. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). s. 133. ISBN 978-80-247-9645-1.

⁶⁵ŠEVČÍKOVÁ, A. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). s. 133. ISBN 978-80-247-9645-1.

7 CO DĚTI VEDE KE SPÁCHÁNÍ KYBERŠIKANY?

Média a organizace, které se intervencí nebo prevencí v oblasti kyberšikany zabývají velmi často, pouze informují o tom, co bylo výsledkem kyberšikany. Na naši mysl pak velice doléhají příběhy o kyberšikaně páchané na dětech-slycháváme např. zprávy o tom, že se spolužáci v kyberprostoru vysmívají jiným spolužákům, sdílí jejich fotografie se zesměšňujícím obsahem, snaží se zničit jejich jméno a reputaci, natáčí o nich zesměšňující videa o přestávkách a podobně.⁶⁶

Abychom však pochopili, proč k takovým případům dochází a jak snížit riziko vzniku kyberšikany ve školním prostředí, je nutné se nedívat pouze na její následky, ale i na důvody jejího vzniku.

Různých pohnutek pro páchání kyberšikany u dětí školního věku je mnoho:⁶⁷

7.1 Odplata

Jeden z největších a velmi častých spouštěčů pro páchání kyberšikany je právě odplata. Dítě mohlo být třeba šikanováno v reálném světě a teď se snaží pomstít za svou bolest ve světě virtuálním. Bohužel tito pachatelé se často nevnímají jako ti, co páchají agresí, ale myslí si, že napravují křivdy. Problém ale vzniká v tom, že se málokdy mstí těm, kteří jim toto trápení skutečně způsobili, ale vytipují si oběti, které vypadají zranitelnější, a které se pravděpodobně nedokáží agresorům ubránit.⁶⁸

7.2 Oběť si utrpení zaslouží

Cílem útoků se stávají především například premianti třídy (“šprti”) nebo sociálně slabší jedinci (“socky”), ale také žáci, s PAS (poruchy autistického spektra) -například děti s mentálním postižením, které se neskrývají tím, že informují svého učitele nebo své rodiče o agresivním chování ostatních spolužáků („bonzáci“).⁶⁹

⁶⁶ Co děti motivuje k tomu, aby páchaly kyberšikanu? - E-Bezpečí. *Projekt E-bezpečí - E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevvy-spojene-s-online-komunikaci/kybersikana/1501-co-deti-motivuje-k-tomu-aby-pachaly-kybersikanu>.

⁶⁷ Co děti motivuje k tomu, aby páchaly kyberšikanu? - E-Bezpečí. *Projekt E-bezpečí - E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevvy-spojene-s-online-komunikaci/kybersikana/1501-co-deti-motivuje-k-tomu-aby-pachaly-kybersikanu>.

⁶⁸ Co děti motivuje k tomu, aby páchaly kyberšikanu? - E-Bezpečí. *Projekt E-bezpečí - E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevvy-spojene-s-online-komunikaci/kybersikana/1501-co-deti-motivuje-k-tomu-aby-pachaly-kybersikanu>.

⁶⁹ Co děti motivuje k tomu, aby páchaly kyberšikanu? - E-Bezpečí. *Projekt E-bezpečí - E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevvy-spojene-s-online-komunikaci/kybersikana/1501-co-deti-motivuje-k-tomu-aby-pachaly-kybersikanu>.

Pachatelé, kteří jsou přesvědčeni o tom, že si šikanu nebo kyberšikanu obět zaslouží, necítí žádné výčitky a vnímají své chování jako oprávněné.⁷⁰

7.3 Nuda

Kyberšikana pro znuděného útočníka znamená způsob, jak nudu překonat. Internet se pak stává pro něho jediným pramenem rozptýlení a způsobem, jak na sebe co nejvíce upozornit.⁷¹

7.4 Kyberšikana vzniká působením skupinového nátlaku

Dítě se stává pachatelem kyberšikany, jelikož chce zapadnout do kolektivu svých spolužáků, ve kterém je tento fenomén běžný a probíhá hromadným způsobem – to znamená skupinově. Pro tohoto pachatele je nesmírně důležité, aby ve školním kolektivu zapadlo, důsledky svého jednání ho v zásadě moc nezajímají, navíc má ve školním kolektivu jistý pocit bezpečí.⁷²

7.5 Pachatelé věří, že je nelze vypátrat

Pro páchání kyberšikany je internet jedinci považován za anonymní, což jim dává falešný pocit bezpečí. Domnívají se, že pokud na někoho útočí anonymně, nelze je vypátrat. Pachatelé navíc nevidí reakci své oběti (např. slzy, zármutek apod), což jim umožňuje provádět takové věci, které by si v reálném životě nedovolili.⁷³

⁷⁰ Co děti motivuje k tomu, aby páchaly kyberšikanu? - E-Bezpečí. *Projekt E-bezpečí - E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevny-spojene-s-online-komunikaci/kybersikana/1501-co-deti-motivuje-k-tomu-aby-pachaly-kybersikanu>.

⁷¹ Co děti motivuje k tomu, aby páchaly kyberšikanu? - E-Bezpečí. *Projekt E-bezpečí - E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevny-spojene-s-online-komunikaci/kybersikana/1501-co-deti-motivuje-k-tomu-aby-pachaly-kybersikanu>.

⁷² Co děti motivuje k tomu, aby páchaly kyberšikanu? - E-Bezpečí. *Projekt E-bezpečí - E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevny-spojene-s-online-komunikaci/kybersikana/1501-co-deti-motivuje-k-tomu-aby-pachaly-kybersikanu>.

⁷³ Co děti motivuje k tomu, aby páchaly kyberšikanu? - E-Bezpečí. *Projekt E-bezpečí - E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevny-spojene-s-online-komunikaci/kybersikana/1501-co-deti-motivuje-k-tomu-aby-pachaly-kybersikanu>.

7.6 Vtip, který se vymkl kontrole

Kyberšikana často začíná jako nezávažný žert, vtip, který se vymkl kontrole. Pachatel neměl v úmyslu oběti psychicky uškodit a žil v domnění, že jeho jednání není špatné a jde vlastně o nevinnou legraci. Hranice mezi žertem a kyberšikanou je velice tenká, proto ji lze lehce zaměnit.⁷⁴

⁷⁴ Co děti motivuje k tomu, aby páchaly kyberšikanu? - E-Bezpečí. *Projekt E-bezpečí - E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/kybersikana/1501-co-deti-motivuje-k-tomu-aby-pachaly-kybersikanu>.

8 PREVENCE KYBERŠIKANY

Ptáte se, jak se před kyberšikanou nadobro a účinně ubránit? Odpověď může být v mnoha případech velmi složitá. Pokud agresor zveřejní na webové stránky nebo na sociální sítě nevhodný obsah o oběti (intimní údaje; nahé fotografie; videa, která mají oběť znemožnit), je velice obtížné za prvé, přesvědčit agresora, aby už nic takového nedělal a za druhé tento nevhodný obsah z celého internetu odstranit.⁷⁵

V tomto případě jsou na vině i přihlízející, kteří píšou pod videa a fotografie různé komentáře, kterými oběť zesměšňují, dávají k videím a fotografiím tzv. „palce nahoru“, jimiž vyjadřují určitý souhlas, aby na oběti tento čin byl spáchán. Přihlízející často také tento nevhodný obsah rozesílají dál, tudíž je možná i neuskutečnitelné odstranit nevhodná videa či fotografie z celého internetu.⁷⁶ Navíc je zde riziko, že po delší době, přestože bylo toto terorizování konkrétní oběti již utlumeno, se mohou videa a fotografie objevit znovu.⁷⁷

Tudíž nejlepší ochranou je za prvé, odhlásit svůj profil ze všech sociálních sítí, což se může zdát v dnešní době velmi obtížné, jelikož sociální sítě naprosto ovládly svět a dennodenně je používá čím dál tím více lidí, kteří se chtějí podělit se světem o různé zážitky, fotografie i videa. Pokud oběť chce používat sociální sítě dál, bude nejlepší, když pro svou ochranu se přihlásí pod novým účtem nebo profilem. Za druhé je nutno toto agresivní chování oznámit na policii, a hlavně uchovat všechny důkazní materiály, které budou pak použity pro usvědčení agresorů.⁷⁸

⁷⁵KOŽÍŠEK, M. PÍSECKÝ, V. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing, 2016. s. 86. ISBN 978-80-271-9074-4.

⁷⁶ŠEVČÍKOVÁ, A. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). s. 133. ISBN 978-80-247-9645-1.

⁷⁷O₂ Chytrá škola[online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/11/sexting/>.

⁷⁸MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). s. 179-180. ISBN 978-80-247-9760-1.

Pokud půjde o kyberšikanu pomocí telefonních hovorů nebo SMS zpráv, je zde velká šance, že se člověk proti těmto útokům dokáže ubránit sám. Nejjednodušší metodou, jak ukončit tento teror, je změna telefonního čísla, ke kterému už agresor nebude mít další přístup.⁷⁹

V případě kybergroomingu je potřeba při jakémkoli podezření toto chování okamžitě oznámit na policii, jelikož se zde nejedná pouze o způsobení psychické újmy, oběti v tomto případě jde skutečně o život. Navíc kybergrooming je nejčastěji páchán na dětech v mladším školním věku, takže ani nejsou schopny rozeznat, zda se jedná o hrozící nebezpečí či nikoliv. Pachatelé se většinou přihlašují na sociální sítě pod cizí identitou (například nějaké zpěvačky, herečky atd.), aby si získali od oběti co největší důvěru a následně dostat dívku nebo chlapce na schůzku, kde pachatel často svou oběť pohlavně zneužije a v těch nejhorších případech může dojít až ke smrti oběti.⁸⁰

8.1 Skutečný případ kybergroomingu

Existuje případ, kdy se pachatel záměrně vydával za zpěvačku Ewu Farnou. Pod touto identitou si vytipoval mladou nezletilou dívku, které se jako Ewa Farna představil. Dívka, jelikož Ewu Farnou jako zpěvačku zbožňovala, tomu samozřejmě uvěřila. Pachatel si takto s dívkou psal i několik měsíců, a dokonce po nocích, což se nelíbilo dívčiny rodičům. Připadalo jim to podezřelé, nicméně žádný krok proti tomu zatím neučinili. Dívka byla velice šťastná, že si píše s „Ewou Farnou“ a neměla žádné pochybnosti o tom, že je to skutečně ona. Později měla mít skutečná Ewa Farna koncert nedaleko dívčina bydliště, což pachatel samozřejmě věděl a chtěl si skrz koncert domluvit s dívkou schůzku u ní doma.⁸¹

⁷⁹MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). s. 180. ISBN 978-80-247-9760-1.

⁸⁰MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). s. 175. ISBN 978-80-247-9760-1.

⁸¹KOŽÍŠEK, M. PÍSECKÝ, V. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing, 2016. s. 109. ISBN 978-80-271-9074-4.

Rodičům se to nezdálo, protože si říkali: „Jak je vůbec možné, že Ewa Farna má tolik času psát si takhle často se svými fanoušky? To si takhle dlouho i po nocích píše úplně s každým? Tomu se nám nechce věřit.“ Nicméně si řekli, že své dceři nechtějí zkazit setkání s jejím idolem a jejich společnou schůzku v den koncertu Ewy Farné tak dceři nezakázali. Dívka byla domluvená s údajnou Ewou Farnou na konkrétní hodinu, jenomže nepřišla. Najednou dívka obdržela zprávu, že údajná Ewa Farna má poruchu na autě, a že jí má dívka přijít naproti, aby jí ukázala cestu. Rodiče dívku samozřejmě naštěstí nikam nepustili. Později se dozvěděli, že účet pod tímto jménem Ewa Farna byl skutečně falešný.⁸²

V případě zaznamenání nějakého podezření je nutné o tom okamžitě informovat policii, neboť zde může opravdu dojít k fatálním následkům. Pokud se stane, že se nějakému dítěti ozve cizí osoba, kterou vůbec nezná, je více než nutné to oznámit rodičům, kteří by měli co nejrychleji podat hlášení na policii, že jejich dítě kontaktuje neznámá osoba.⁸³

Je nesmírně nutné, aby si člověk uchovával své citlivé údaje, fotografie i videa ve svém soukromí a nikomu je neukazoval. Pokud toto dodrží, je velice malá šance, že by se jeho citlivý obsah dostal na sociální sítě nebo na webové stránky. Velice často se bohužel stává, že mladé dívky posílají svým partnerům například své nahé fotografie.⁸⁴

Dívky jsou přesvědčeny, že by je jejich partner nikdy nikomu neukázal ani nikam nezveřejnil, jenomže opak může být pravdou. Mladí chlapci si myslí, že když tyto fotografie někomu ukážou nebo je budou sdílet veřejnosti, získají si tak vyšší postavení ve svém kolektivu. Pokud svého partnera ještě moc dobře neznáte, není určitě na místě mu zasílat takto nevhodný a citlivý obsah, jelikož nemáte stoprocentní jistotu, že si jej nechá pro sebe.

⁸²KOŽÍŠEK, M. PÍSECKÝ, V. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing, 2016. s. 109. ISBN 978-80-271-9074-4.

⁸³O₂ Chytrá škola [online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/25/kybergrooming/14365>.

⁸⁴O₂ Chytrá škola [online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/11/sexting/>.

Citlivý obsah se může na internetu objevit i z toho důvodu, že se partneri před nějakou dobou spolu rozešli a jeden z nich jejich rozchod nemůže unést. Nejprve může svému bývalému partnerovi vyhrožovat, že pokud se nedají zase dohromady, tak se dané intimní fotografie objeví na sociálních sítích. Pokud se jim nepodaří dosáhnout toho, čeho chtěli pomocí vydírání, zveřejnění daných fotografií je pro ně forma pomsty za to, že se s nimi jejich bývalý partner nebo partnerka rozešla.⁸⁵

Pokud máte ve svém okolí někoho, o kom si myslíte, že by se jakéhokoli agresivního chování mohl dopustit, raději se s ním nebavte a ukončete s ním veškerý kontakt, neboť tím můžete zamezit tomu, že byste se stali obětí jeho agresivního chování.

V případě, že víte, že je někomu takto ubližováno nebo vy sami jste se stali obětí kyberšikany, udělejte všechno pro to, aby takové agresivní chování skončilo.

Také z tohoto důvodu jsem si vybrala pro moji bakalářskou práci téma a výzkum na Základní škole při Dětské psychiatrické nemocnici, kde se tímto tématem intenzivně zabývají jak vyučující, tak preventista patologických jevů. Je zde mnoho dětí, které se právě s jakoukoliv formou šikany setkaly, která na nich zanechala obrovské šrámy v jejich prožívání a její následky si bohužel ponесou na celý život. Zde se odborníci snaží jak na poli zdravotnickém – tak na poli školského zařízení, tyto důsledky alespoň zmírnit. Specifika této školy se pokusím zhruba nastínit v praktické části práce.

⁸⁵O₂ Chytrá škola[online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/11/sexting/>.

9 VÝZKUM V ZÁKLADNÍ ŠKOLE PŘI DPN OPAŘANY, OPAŘANY 160

Tato organizace poskytuje základní vzdělání, které vede k tomu, aby si žáci osvojili potřebné strategie učení a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu učení, aby se učili tvořivě myslet a řešit přiměřené problémy, účinně komunikovat a spolupracovat, chránit své fyzické i duševní zdraví, vytvořené hodnoty a životní prostředí. Základní vzdělávání je poskytováno ve třídách pro žáky s mentálním postižením, ve třídách pro žáky s autismem a ve třídách pro žáky se závažnými vývojovými poruchami učení a chování.⁸⁶

Základní vzdělávání je poskytováno žákům se zdravotním oslabením nebo žákům dlouhodobě nemocným umístěným ve zdravotnickém zařízení. Úspěšným ukončením vzdělávacího programu základního vzdělávání získá žák stupeň základního vzdělání. Organizace poskytuje žákům se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami a s autismem vzdělávání v základní škole speciální. Ukončením vzdělávacího programu základního vzdělávání v základní škole speciální získá žák základy vzdělání. Organizace vykonává činnost základní školy.⁸⁷

„Vzhledem ke zdravotnímu stavu mají žáci ZŠ redukováný rozsah vyučovacích hodin. Ve vzdělávacím programu školy jsou zařazeny všechny předměty dle RVP. Prioritou je, aby žáci zažívali pocit přijetí v kolektivu a vlastní, alespoň drobné úspěchy. K tomuto cíli je nasměrováno veškeré působení pedagoga ve třídě. Základem je rozpoznat aktuální úroveň znalostí a dovedností žáka (pedagogická diagnostika) a na ty pak systematicky navazovat. Z důvodu velmi rozdílných úrovní jednotlivých žáků je při vyučování často využíván diferencovaný přístup s podporou asistenta pedagoga. U většiny žáků je třeba se zaměřit zejména na základní učivo jednotlivých předmětů a pro nadané žáky (v rámci individuálního přístupu) se učivo rozšiřuje.“⁸⁸

⁸⁶ Informace poskytl Mgr. Michal KUČERA, ředitel na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 1.2. 2022.

⁸⁷ Informace poskytl Mgr. Michal KUČERA, ředitel na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 1.2. 2022.

⁸⁸ Základní škola - Základní škola při Dětské psychiatrické nemocnici, Opařany 160. Úvod - Základní škola při Dětské psychiatrické nemocnici, Opařany 160 [online]. Dostupné z: <https://www.dpns.cz/zakladni-skola/>.

9.1 Charakteristika školy

Škola se nachází v areálu Dětské psychiatrické nemocnice Opařany. Tvoří ji dvě budovy. V hlavní budově je umístěna celá základní škola a na bývalé stanici C je základní škola speciální. Škola disponuje nadstandardním vybavením pro výuku. Téměř ve všech třídách se využívá interaktivní tabule. Učebny jsou vybaveny moderním nábytkem vyhovujícím normám EU. V rámci výuky se využívají 2 počítačové učebny, muzikoateliér, učebna přizpůsobena pro potřeby žáků s PAS, cvičný byt, školní zahrada, hřiště a tělocvična. Neustále se obnovují pomůcky dle potřeb žáků. Většina tříd má síťové zásuvky pro přístup k internetu, po celé škole je též možné bezdrátové připojení. Škola také disponuje školní knihovnou pro potřeby žáků a pedagogů.⁸⁹

Do této školy jsou zařazovány všechny děti, které se léčí v Dětské psychiatrické nemocnici v Opařanech. Tito žáci jsou z celé České republiky. Mají různé diagnózy (poruchy chování, osobnosti, příjmu potravy, sebepoškozování, deprese, oběti šikany atd.) a délka jejich pobytu se pohybuje od několika týdnů až po několik měsíců. Každý den je kolektiv třídy jiný. Proměnlivá je také atmosféra ve třídě-vztahy mezi spolužáky, vztahy mezi žáky a pedagogickými pracovníky. Neustálým pedagogickým dohledem a každodenní přítomností zdravotního dozoru nad žáky jsou do určité míry eliminovány sociálně patologické jevy ve škole. Je důležité odlišovat agresivní chování žáků v rámci diagnózy od šikany. Na škole může docházet k agresivnímu napadání žáků i pedagogických pracovníků. Všichni pracovníci školy se však snaží tomuto jevu předcházet včasným zásahem – domluvou, změnou prostředí, předáním agresora zdravotní sestře nebo odesláním na stanici. O každém agresivním napadení se vede záznam v Knize napadení nebo Knize úrazů. Pokud je nutná fixace žáka, je o tom proveden zápis do nově zavedené Evidenční knihy použití omezovacích prostředků. Na škole se zvýšil počet kmenových žáků, jejichž problémy se okamžitě řeší se zákonnými zástupci.⁹⁰

⁸⁹ Informace poskytl Mgr. Michal KUČERA, ředitel na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 1.2. 2022.

⁹⁰ Informace poskytl Mgr. Michal KUČERA, ředitel na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 1.2. 2022.

Do školy jsou žáci přiváděni zdravotním personálem přímo z nemocnice. I v tomto zařízení jsou daná pravidla, která musí klienti – žáci dodržovat, aby se předcházelo negativním jevům. Pedagogové úzce spolupracují s lékaři, psychology a zdravotními sestrami ze všech oddělení nemocnice.⁹¹

Kmenové žáky do školy doprovází rodiče nebo sami dojíždí autobusem, což je ošetřeno písemným souhlasem zákonných zástupců.⁹²

Základní škola má devět ročníků a dělí se na první a druhý stupeň. První stupeň zahrnuje 1. – 5. ročník a druhý stupeň 6. – 9. ročník. Základní škola speciální má deset ročníků a dělí se na první a druhý stupeň. Do prvního stupně patří první až šestý ročník, druhý stupeň tvoří sedmý až desátý ročník. Vzhledem ke skutečnosti, že v Dětské psychiatrické nemocnici v Opařanech jsou hospitalizováni (do 18 let) i žáci středních škol, poskytovala jim naše škola v souladu s Vyhláškou č. 48/2005Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky § 45a, odst. 1, v platném znění, individuální konzultace ve všeobecně vzdělávacích předmětech. Středoškolákům se škola snaží poskytnout prostor a pomoc s konkrétním učivem z jejich střední školy. Někteří studenti jsou schopni pracovat samostatně nad úkoly, které jim zadává jejich střední škola. Vždy se ale škola snaží pomoci, například s vysvětlením látky, s dokončením úkolů, s tvorbou prezentací.⁹³

Téměř každý z žáků vyžaduje individuální přístup. Ve třídě jsou uplatňovány různé metody a postupy práce-metody strukturalizace, vizualizace, názornosti, metody přirozeného učení, metody sociálních scénářů, metody povzbuzování, metody přiměřenosti, metody postupných kroků při osvojování si nových dovedností a vědomostí, metody vytváření pravidel. Každý z žáků měl uspořádáno pracovní prostředí tak, aby se minimalizovaly rušivé podněty. Organizace výuky a metody práce jsou přizpůsobeny jednotlivým potřebám žáků. Je preferována individuální výuka před

⁹¹ Informace poskytl Mgr. Michal KUČERA, ředitel na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 1.2. 2022.

⁹² Informace poskytl Mgr. Michal KUČERA, ředitel na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 1.2. 2022.

⁹³ Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 4.4. 2022.

frontální-vzhledem k IVP a více ročníkům ve třídě. Při výuce jsou mimo jiné využívány výukové programy na počítači, interaktivní učebnice a interaktivní tabule.⁹⁴

Cílem školy je, aby žák v průběhu hospitalizace zameškal co nejméně učiva ze své kmenové školy, aby chodil do školy rád, a aby se ho podařilo namotivovat tak, aby se těšil na návrat do kmenové školy mezi své kamarády. Škola preferuje, aby mohl být učitel se žáky v rámci výchovně vzdělávacího procesu v osobním kontaktu. Žádná technika nenahradí vysvětlení a procvičení látky u tabule, osobní setkání, individuální přístup ke každému žákovi. Tato skutečnost nabývá své opodstatnění specificky v této škole, kde laskavý osobní přístup vždy vyhrává nad neosobními možnostmi techniky. Tam, kde to je možné a žádoucí, umožňují učitelé žákům on-line výuku prostřednictvím jejich kmenových škol a středních škol. Vyučující dětem pomáhají s kopírováním a skenováním materiálů, komunikací se svou školou. Vyučující dávají žákům co nejvíce příležitostí k samostatnému projevu. Snaží se pomoci žákům v psychické nepohodě, třeba jenom tím, že žáka vyslechnou, když o to stojí. Hodiny jsou založeny na vzájemné spolupráci. Pro učitele je často velmi náročné opravdu pochopit, proč dítě něčemu nerozumí a nastolit u žáka cestu pochopení. Žáci se učí, aby uměli požádat dospělého či vrstevníka o pomoc.⁹⁵

Třída kmenových žáků

Vzhledem k epidemické situaci se škola rozhodla od 21. 9. 2020 zřídit samostatnou třídu pro kmenové žáky tak, aby nedocházelo k vzájemnému setkávání žáků hospitalizovaných v dětské psychiatrické nemocnici a žáků přicházejících z okolních obcí. Během školního roku došlo k navýšení na 20 kmenových žáků. Žáci se vzdělávají ve třech třídách, na vzdělávání se podílejí tři speciální pedagožky a jedna asistentka pedagoga. Pro žáky byl zajištěn samostatný vchod, sociální zařízení, vlastní učebny i školní klub (včetně cvičné kuchyňky).⁹⁶ Vybavenost učeben odpovídá moderním trendům v rámci základního vzdělávání i vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami – PC, SMART tabule, reedukační učebnice, pomůcky, vzdělávací a reedukační hry...Kromě klasických učeben probíhá výuka také v muzikoateliéru, v zastřešené přírodní učebně na školní zahradě, k dispozici je také cvičná kuchyňka a počítačová

⁹⁴ Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 4.4. 2022.

⁹⁵ Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 4.4. 2022.

⁹⁶ Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 4.4. 2022.

učebna. Výuka probíhá odděleně od ostatních žáků ve třech třídách s více postupnými ročníky. V rámci výuky je souběžně zajištěna i okamžitá pedagogická a speciálně pedagogická intervence – reedukace specifických poruch učení, rozvoj grafomotorických dovedností, vizuálně percepčních dovedností, zdravotní tělesné výchovy a nácvik sociální komunikace. Během výchovně vzdělávacího procesu je zajištěn pravidelný zdravotní režim i dietní stravovací režim žáků s přidruženými diagnózami – monitorování glykemie, monitorování aktuálního psychického stavu... V případě potřeby je proškolený pedagog či asistent pedagoga schopen, po domluvě se zákonnými zástupci, flexibilně reagovat na aktuální situaci a vhodným způsobem intervenovat. V době distanční výuky byly žákům domů zapůjčeny školní notebooky a výuka probíhala každodenně online 5 vyučovacími hodinami, podle jednotlivých ročníků I. i II. stupně ZŠ přes službu Google Meet. V rámci této služby jim byly zasílány taktéž prezentace k výuce, domácí práce v písemné podobě k vypracování na další den či webové odkazy na procvičování probraného učiva. Vzdělávání bylo v této době soustředěno na hlavní vyučovací předměty (M, ČJ, AJ, Prv + D, Z, F, P). Po obnovení výuky měli žáci možnost si doplnit učivo v rámci ranních i odpoledních aktivit, kdy jim byli k dispozici asistenti pedagoga pro individuální práci. I díky tomuto způsobu výuky nedošlo k výraznému propadu v učivu v porovnání s tematickými plány školy. V této době probíhala výuka za přísného dodržování epidemických opatření dle nařízení Vlády ČR (zajištění antigenního testování žáků i učitelů, nošení ochranných pomůcek...).⁹⁷

Základní škola speciální

V ZŠS probíhá výuka ve čtyřech třídách, v nových prostorách, které poskytla nemocnice – odloučené pracoviště. Prostorové podmínky tříd, dalších učeben, provozních a technických prostor jsou nadstandartní. Velkým přínosem je i oplocená zahrada se zastřešeným posezením, která slouží jako i přírodní učebna.⁹⁸

Ve všech třídách zjišťují pedagogové a asistenti pedagoga edukační úroveň žáků a jejich specifické výukové potřeby. Podle zjištěné úrovně schopností dítěte následně volí vhodný způsob vzdělávání, intervence a vhodný systém komunikace. Soustředí se na odkrývání a postupné odstraňování problémového chování (agresivita, autoagresivita, nefunkční rigidní rituály narušující běžnou aktivitu a afektivní záchvaty spojené se

⁹⁷ Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 4.4. 2022.

⁹⁸ Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 4.4. 2022.

senzorickou hypersenzitivitou). Ve třídě jsou vytvořena pro žáky samostatná pracovní místa, která jsou přizpůsobována jejich specifickým potřebám a schopnostem. Pracují vlastním tempem podle vlastního rozvrhu, ten má různé podoby – obrázky, piktogramy, předměty, fotografie, ale i značky. Základním znakem jejich práce je strukturalizace. Mnoho pomůcek, které žáci využívají, tvoří pedagogové průběžně. Žákům pomáhají také zážitkové a komunikační knihy, které jim tvoří pedagogové přímo na míru. U žáků, kteří jsou běžně vzděláváni na stanici, výuka nemohla probíhat vzhledem ke skutečnosti, že v letošním školním roce byly obavy ze šíření nákazy COVID-19 a na stanici nemohla být přítomna vyučující. Vzdělávání se proto řešilo formou distanční výuky.⁹⁹

Studenti středních škol

Studentům středních škol a učilišť poskytují pedagogové konzultace. V letošním roce je zřejmý rozdíl ve skladbě diagnóz, častější jsou úzkostné a depresivní poruchy, nejčastější diagnóza je F412 – smíšená úzkostná a depresivní porucha. Toto je spojeno s probíhající covidovou situací. V rámci distanční výuky vyučující umožňovali žákům práci na materiálech zasílaných jejich střední školou. Pokud si žák domluvil on-line výuku, byla škola i na tuto situaci připravena – byla zřízena počítačová učebna pod stálým dozorem pedagoga. Pod dohledem pedagoga se žáci on-line připojovali na výuku a v samostatné třídě probíhaly i videokonference. Učitelé pomáhají žákům při kontrole vypracovaného učiva, snaží se být adekvátním spojujícím článkem mezi žákem a střední školou.¹⁰⁰

Personální zabezpečení činnosti školy

V tomto školním roce 2021/2022 pracuje ve škole celkem 21 zaměstnanců. Z toho bylo 12 učitelů, 5 asistentů pedagoga, 2 provozní zaměstnanci, ekonomka školy a externě 1 vystudovaný výchovný poradce na zkrácený úvazek. Všechny 100 % učitelů má předepsanou kvalifikaci speciální pedagog se specializacemi etoped, psychoped, také logoped a surdoped. Všechny 5 asistentů pedagoga má také splněnou kvalifikaci – kurz asistenta pedagoga se středoškolským vzděláním s maturitou.¹⁰¹

⁹⁹ Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 4.4. 2022.

¹⁰⁰ Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 4.4. 2022.

¹⁰¹ Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 4.4. 2022.

10 ÚDAJE O PREVENCI SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

Na školní rok 2021/2022 v rámci prevence sociálně patologických jevů měla škola vypracované tyto dokumenty: Krizový a bezpečnostní plán školy, Preventivní program školy, Strategie předcházení školní neúspěšnosti, šikaně a dalším projevům rizikového chování. I během tohoto školního roku byla různá omezení ohledně koronavirové epidemie, a tak škola nemohla realizovat primární prevenci tak, jak by si pedagogové a zaměstnanci školy přáli.¹⁰²

Škola vzdělává žáky z celé České republiky. Má vypracované své ŠVP (školní vzdělávací programy) pro každý typ školy. Ve třídě se pracuje s minimálně 6 a maximálně 14 žáky a každý z nich plní školní vzdělávací program.¹⁰³

Školní vzdělávací programy jednotlivých škol jsou často velmi odlišné. Průměrná délka pobytu žáků ve škole se pohybuje kolem 2-3 měsíců, složení tříd se často mění. Většinu času pedagogové věnují individuální výuce, popřípadě výuce v malých skupinkách. Ve fázi fixace a automatizace je velmi důležitá role asistenta pedagoga, který pracuje s žákem a respektuje jeho individuální tempo, využívá či vytváří konkrétní pomůcky „ušité na míru“ a krocí dílčí dovednosti pro dosažení cílového výsledku. Pedagog tak má možnost pracovat s „jiným oddělením“ či žákem po určitou dobu bez nutnosti přerušovat konkrétní činnost. Přínosná je i možnost rozdělit třídu prostorově po určitou krátkou dobu a trénování dovedností mimo rušivou zónu.¹⁰⁴

¹⁰² Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 4.4. 2022.

¹⁰³ Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 4.4. 2022.

¹⁰⁴ Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 4.4. 2022.

Výsledky žáků vzdělávaných ve škole (po dobu pobytu v psychiatrické nemocnici) nelze objektivně hodnotit z hlediska srovnání s ostatní populací. Všichni žáci přicházejí se zdravotním handicapem a většina z nich má velké mezery ve výchově i ve vzdělání často plynoucí právě z jejich diagnózy. Za omezenou dobu pobytu u nás (průměrně 2-3 měsíce) nelze vše změnit. Pedagogové hodnotí práci žáků i jejich pracovní nasazení vlastně každou vyučovací hodinu, podporují jejich aktivitu, snahu, zájem o učivo, orientaci v poznacích, respektují jejich odlišnosti. Snaží se najít původ problémů, posílit sebevědomí žáků, zlepšit úroveň jejich sebehodnocení a nastartovat změnu. Snaha je předcházet afektivnímu jednání dítěte. Vyučující se snaží vysledovat „spouštěcí mechanismy afektů“ u jednotlivých žáků a soustavným dohledem nad žáky (nejen v hodinách, ale i o přestávkách, při příchodu i odchodu ze školy) omezit jejich četnost.¹⁰⁵

Práce v odděleních ve třídách s více ročníky, integrovanými žáky a dekompenzovanými žáky s psychiatrickými diagnózami, u kterých nebyla ambulantní léčba úspěšná, předpokládá, že ve třídě pracují minimálně 2 pedagogičtí pracovníci. Tento, alespoň do jisté míry uspokojivý stav, však stále není realitou. V 11 třídách školy pracovalo v uplynulém školním roce 5 asistentů pedagoga. Situace ale stále není optimální. Ostatní třídy pracovaly bez asistenta pedagoga, a pokud nastala situace, která si vyžadovala přítomnost asistenta pedagoga, bylo nezbytné „vypůjčit“ si ho ve vedlejší třídě.¹⁰⁶

Hlavním cílem školy je naučit žáky správně komunikovat, zapojit se do práce v kolektivu a zpětně se úspěšně integrovat do kmenové školy. Proto také škola navazuje na spolupráci s kmenovými školami, poskytuje jim informace o přístupu k jednotlivým žákům a o způsobech práce, které se u těchto žáků osvědčily.¹⁰⁷

¹⁰⁵ Informace poskytl Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 4.4. 2022.

¹⁰⁶ Informace poskytl Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 4.4. 2022.

¹⁰⁷ Informace poskytl Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 4.4. 2022.

Spolupráce s kmenovými školami

Škola se soustavně snaží navazovat intenzivní spolupráci se všemi kmenovými školami žáků, a to i se školami žáků, kteří nepřicházejí z Jihočeského kraje. Cílem je poskytovat školám informace, které by mohly napomoci dalšímu rozvoji žáka. Po nástupu žáka do školy zasílá škola vlastní dotazník na kmenovou školu, někdy kontaktuje školu telefonicky (pokud je aktuální situace kolem školní docházky dítěte nejasná), vždy však až po získání souhlasu zákonného zástupce. Informace a vlastní zkušenosti získané při práci se žáky zapracovávají učitelé do jejich Osobního záznamu, který zasílají kmenové škole po ukončení pobytu dítěte v psychiatrické nemocnici. Škola sleduje průběh zpětného zařazení žáků do jejich vlastního prostředí. Nabízí školám konzultace o dalším postupu při práci se žákem. Zpětné informace shromažďuje škola prostřednictvím návratek, které zasílá kmenovým školám společně s Osobním záznamem propuštěných žáků. Škola poskytuje i poradenské služby ostatním školám z celé republiky.¹⁰⁸

Poradenské služby

Mezi hlavní cíle poradenských služeb na škole patří:

- a) Vhodné podmínky, které vedou ke zdravému fyzickému a psychickému vývoji dětí, k sociálnímu rozvoji a k rozvoji osobnosti ať už před začínajícím vzděláváním nebo v jeho průběhu.
- b) Vytváření vzdělávacích potřeb, které vedou k rozvoji schopností, dovedností a zájmů žáků v průběhu vzdělávání nebo na jeho začátku.
- c) Rozpoznat speciální vzdělávací potřeby dítěte a jeho mimořádná nadání, stanovit vhodná podpůrná opatření a jejich poskytnutí žákům se speciálními vzdělávacími potřebami a žákům mimořádně nadaným.
- d) Předcházení a řešení vzdělávacích a výchovných překážek, předcházení rizikového chování různých forem a dalším překážkám, které mají spojitost se vzděláváním a s motivací zdat problémové situace.
- e) Zajistit vhodné podmínky pro vzdělávání žáků podle školského zákona.
- f) Zajistit vhodné podmínky pro vzdělávání žáků, kteří vyznávají odlišnou kulturu nebo se nacházejí v odlišných životních podmínkách.
- g) Zajistit vhodné podmínky žákům nadaným a mimořádně nadaným.

¹⁰⁸ Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 4.4. 2022.

- h) Vhodně zvolit formy vzdělávání a pozdějšího profesního uplatnění.
- i) Rozvoj pedagogicko-psychologických a speciálně pedagogických opatření.¹⁰⁹

Přímé a nepřímé varovné signály šikanování

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet;
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislivým, nebo pohrdavým tónem;
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmítání učitelům apod.¹¹⁰

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními;
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- stává se uzavřeným;
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- zašpiněný nebo poškozený oděv;

¹⁰⁹ Informace poskytl Mgr. Michal KUČERA, ředitel na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 1.2. 2022.

¹¹⁰ Informace poskytl Mgr. Michal KUČERA, ředitel na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 1.2. 2022.

- stále postrádá nějaké své věci;
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole; ¹¹¹
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit. ¹¹²

Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť konflikty v době adaptace nových žáků nejsou vzácností! ¹¹³

Rodiče žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- nechce jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;
- ztrácí chuť k jídlu;
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem;
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad;
- zmínky o možné sebevraždě;
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;

¹¹¹ Informace poskytl Mgr. Michal KUČERA, ředitel na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 1.2. 2022.

¹¹² Informace poskytl Mgr. Michal KUČERA, ředitel na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 1.2. 2022.

¹¹³ Informace poskytl Mgr. Michal KUČERA, ředitel na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 1.2. 2022.

- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům; ¹¹⁴
- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma;
- své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- dítě se vyhýbá docházce do školy;
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku. ¹¹⁵

Jak postupovat v případě šikany a kyberšikany

1. Rozhovor se všemi zainteresovanými účastníky.
2. Nalezení vhodných svědků.
3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
4. Zajištění ochrany obětem.
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.
6. Oznámení příslušnému lékaři a staniční sestře o dané situaci. ¹¹⁶

Při výbuchu brutálního skupinového násilí vůči oběti, tzv. „školního lynčování“ je nutný následující postup:

1. Překonání šoku pedagoga a bezprostřední záchrana oběti.
2. Domluva pedagogů na spolupráci a postupu vyšetřování.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
5. Nahlášení policii.
6. Vlastní vyšetřování.
7. Informování ošetřujícího lékaře a staniční sestry o dané situaci. ¹¹⁷

¹¹⁴ Informace poskytl Mgr. Michal KUČERA, ředitel na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 1.2. 2022.

¹¹⁵ Informace poskytl Mgr. Michal KUČERA, ředitel na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 1.2. 2022.

¹¹⁶ Informace poskytla Mgr. et. Mgr. Jana KOVÁČOVÁ, zástupkyně ředitele na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 2.2. 2022.

¹¹⁷ Informace poskytla Mgr. et. Mgr. Jana KOVÁČOVÁ, zástupkyně ředitele na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 2.2. 2022.

Ze všech jednání se pořizuje zápis opatřený podpisy zúčastněných.¹¹⁸

Výchovná opatření:

- Převedení žáka do jiné třídy.
- Snížení známky z chování.¹¹⁹

Jak postupovat v případě záškoláctví

Hospitalizovaní žáci dochází do naší školy s doprovodem zdravotního personálu z dětské psychiatrické nemocnice a asistentů školy, proto nemůže docházet ke klasickému záškoláctví. Chlapci a dívky se každodenně účastní výuky, pokud jim to jejich zdravotní stav umožňuje. Jestliže by došlo k úmyslnému odmítání školního vzdělávání, situace by se řešila s ošetřujícím lékařem dětské psychiatrické nemocnice. Nepřítomnost kmenových žáků se okamžitě řeší se zákonnými zástupci. Pokud by žák měl neomluvené hodiny, postupovalo by se dle vnitřního řádu školy.¹²⁰

Krizové situace spojené s násilím ve školním prostředí

Krizové situace spojené s násilím ve školním prostředí zahrnují zejména rizikové chování, které je vyvoláno krizovou situací, která přichází z:

- a) vnitřního prostředí - řešení konfliktů neadekvátním způsobem, zejména šikana, kyberšikana, vandalismus, útok na školu ze strany žáků, případně ze strany pedagogů.
- b) vnějšího prostředí - řešení konfliktů neadekvátním způsobem, násilí způsobené osobou, která navštívila školu, násilí způsobené osobou/osobami, která vnikla do školy nebo jejího okolí a ohrožuje školu násilím nebo jinými prostředky, které mohou ohrozit žáky, pedagogy a další pracovníky školy.¹²¹

¹¹⁸ Informace poskytla Mgr. et. Mgr. Jana KOVÁČOVÁ, zástupkyně ředitele na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 2.2. 2022.

¹¹⁹ Informace poskytla Mgr. et. Mgr. Jana KOVÁČOVÁ, zástupkyně ředitele na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 2.2. 2022.

¹²⁰ Informace poskytla Mgr. et. Mgr. Jana KOVÁČOVÁ, zástupkyně ředitele na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 2.2. 2022.

¹²¹ Informace poskytla Mgr. et. Mgr. Jana KOVÁČOVÁ, zástupkyně ředitele na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 2.2. 2022.

Zaměstnanci školy a žáci jsou povinni oznámit podezření na hrozící rizikovou situaci ve škole. V případě výskytu mimořádné rizikové situace se postupuje podle krizového plánu.¹²²

Krizový plán zahrnuje organizační informace pro případ ohrožení:

1. Mimořádnou událost hlásí zaměstnanec školy nebo žák vedení školy.
2. Vedení školy kontaktuje integrovaný záchranný systém, dětskou psychiatrickou nemocnici a v odůvodněných případech vyhlásí evakuaci.
3. V případě evakuace se všichni zaměstnanci a žáci vyznačenými cestami přesunou na hřiště u školy, kde učitelé zkontrolují počty žáků a vyčkají dalších instrukcí.
4. Pokyn k evakuaci bude vyhlášen dlouhým zvoněním.
5. Členové požární hlídky prověří celou budovu, zda ji všichni opustili.
6. V případě zrušení vyučování budou žáci předáni zdravotnímu personálu a přemístí se do prostoru nemocnice. Zákonní zástupci kmenových žáků budou vyrozuměni o dané situaci. Do jejich příchodu budou žáci pod dohledem pedagogů.
7. V případě, že situace dovolí zůstat žákům ve třídě, kontaktují vyučující vedení školy a vyčkají dalších instrukcí.
8. Kontaktní údaje na zákonné zástupce žáků jsou vedeny v třídním výkazu. Na zaměstnance školy jsou na nástěnce ve sborovně a v ředitelně školy.
9. V případě nutnosti zdravotního ošetření se přivolá zdravotní sestra vykonávající službu ve škole, lékař z dětské psychiatrické nemocnice nebo záchranná služba.
10. O situaci bude informována dětská psychiatrická nemocnice, podle důležitosti zákonní zástupci hospitalizovaných žáků a zákonní zástupci kmenových žáků.
11. V případě mimořádné situace poskytuje informace médiím vedení školy nebo jím pověřený zaměstnanec.
12. O situaci se uvědomí Policie ČR.¹²³

¹²² Informace poskytla Mgr. et. Mgr. Jana KOVÁČOVÁ, zástupkyně ředitele na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 2.2. 2022.

¹²³ Informace poskytla Mgr. et. Mgr. Jana KOVÁČOVÁ, zástupkyně ředitele na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 2.2. 2022.

Rizikové sexuální chování

Někteří žáci/žákyně naší školy byli přijati do dětské psychiatrické nemocnice z důvodu sexuálního zneužívání nebo jiného sexuálně zaměřeného důvodu. Pedagogové velmi opatrně pracují s tímto tématem. Postupy prevence konzultují s lékaři nebo psychology dětské psychiatrické nemocnice.¹²⁴

„Školní metodik prevence

Školní metodik prevence pracuje v oblasti prevence sociálně patologických jevů. Zajišťuje metodickou, koordinační a poradenskou činnost v problematice prevence rizikového chování, jako jsou např. šikana, užívání návykových a psychotropních látek, záškoláctví, agresivita, rizikové sexuální chování, rizika školního neúspěchu aj. Zvyšuje všeobecnou informovanost mezi rodiči, učiteli a žáky tak, aby byla zajištěna maximální primární prevence těchto jevů. Úzce spolupracuje se třídními učiteli a podporuje bezpečné a zdravé klima ve třídě a ve škole. Vyhodnocuje varovné signály spojené s možností výskytu rizikového chování a poskytuje poradenskou činnost. Podílí se na tvorbě a naplňování Minimálního preventivního programu školy. Organizuje přednášky a besedy spojené s uvedenou problematikou.“¹²⁵

¹²⁴Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 3.2. 2022.

¹²⁵Školní metodik prevence, Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání). *Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. Copyright © [cit. 30.03.2022]. Dostupné z: <https://www.nuv.cz/projekty/rspp/skolni-metodik-prevence>

10.1 Cíle metodika prevence

1. Stálým kontaktem se žáky průběžně zjišťovat situaci na škole. Včasnou reakcí minimalizovat výskyt sociálně patologických jevů, odstraňovat nevhodné chování mezi žáky.
2. Aktivně vyhledávat a řešit vzniklé problémy, konzultovat konkrétní situace s DPN.
3. Vychovávat děti proti intoleranci, rasismu a xenofobii.
4. Posilovat pozitivní vazby mezi žáky.
5. Uvědomovat si podstatu přátelství, kamarádství a jeho významu, potřeby vzájemné pomoci, dorozumění a poznávání jiných.
6. Aktivizovat žáky k vytváření příjemného prostředí ve škole.
7. Využívat pochvaly jako výchovného prostředku, zažít pocit úspěchu a radosti z práce.
8. Rozvíjet sebepoznání a růst sebevědomí.
9. Pomáhat zvládat emoce.
10. Dodržování základů osobní hygieny, předcházení nákazám, základní hygienické návyky, intimní hygiena, péče o zevnějšek.
11. Chápat pojem zdraví jako naprostou pohodu duševní, tělesnou a sociální.
12. Zdravý denní režim-práce, odpočinek, pohyb, stravování, spánek.
13. Vliv stravy na zdraví, sestavení seznamu potravin a nápojů prospívajících a neprospívajících zdraví. Denní stravovací a pitný režim, jeho význam pro zdraví.
14. Pochopení tělesné zdatnosti jako faktoru, který podporuje zdraví.
15. Nácvik přivolání první pomoci a komunikace s lékařem.
16. Rozvíjet komunikační dovednosti.
17. Jak se bránit manipulaci.
18. Napomáhání při zvládání stresu.
19. Pomáhat při hledání smyslu života.
20. Vést k plánování v práci i v životě.
21. Využívat plně všech témat v učebních plánech, které pomáhají lepší informovanosti žáků a formují jejich hodnotové postoje.

22. Celoroční zapojení celého pedagogického sboru do systému prevence, jednotný přístup k žákům, vzdělávání pedagogů.¹²⁶
23. Zpětně získávat informace od žáků ohledně probíraných tematických celků a využívat jejich námětů k práci v oblasti prevence. Porovnávání zpětné vazby s předešlým školním rokem.
24. Realizovat setkání se zástupci PČR a dalšími odborníky formou besed a přednášek.¹²⁷

„Na škole se často setkáváme s žáky, u nichž je diagnostikována porucha autistického spektra. Z tohoto důvodu je naprostá většina pedagogů odborně proškolená. Škola realizovala projekt Návčky sociálních a komunikačních dovedností u žáků s PAS a v aktivitách tohoto projektu pokračuje nadále. Žákům je poskytována odborná péče. Snahou pedagogů je pomoci těmto žákům lépe se zapojovat do běžného kolektivu a eliminovat u nich možné problémy v chování. Při práci s žáky s PAS je důležitá spolupráce se zdravotním personálem Dětské psychiatrické nemocnice Opařany. Návrh struktury a obsahu krizového plánu pro případ předcházení problémovým situacím u žáků s PAS ve školách či školských zařízeních můžeme využívat pouze pro žáky, kteří mají naši školu vedenu jako školu kmenovou.“¹²⁸

¹²⁶ Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 3.2. 2022.

¹²⁷ Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 3.2. 2022.

¹²⁸ Informace poskytla Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, Metodik prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 3.2. 2022.

11 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE PŘI DPN OPAŘANY

Výzkum v bakalářské práci je analyzován pomocí dotazníkového šetření za pomoci respondentů (žáků), kteří dotazník vyplňovali. V úvodu dotazníku žáci vyplní svůj věk, třídu a pohlaví. Dotazníkového šetření se zúčastnili i žáci s různými diagnózami například s PAS (poruchy autistického spektra). Z důvodu zákazu zveřejňování jména a příjmení respondentů je dotazník anonymní, což je uvedeno i v jeho úvodu. Respondenti byli podrobeni dvanácti uzavřeným otázkám (u některých otázek, kde je to výslovně uvedeno, je možnost napsat vlastní odpověď na danou otázku), kde žáci mají možnost zakroužkovat jednu odpověď. U poslední otázky je možné zakroužkovat i více odpovědí.

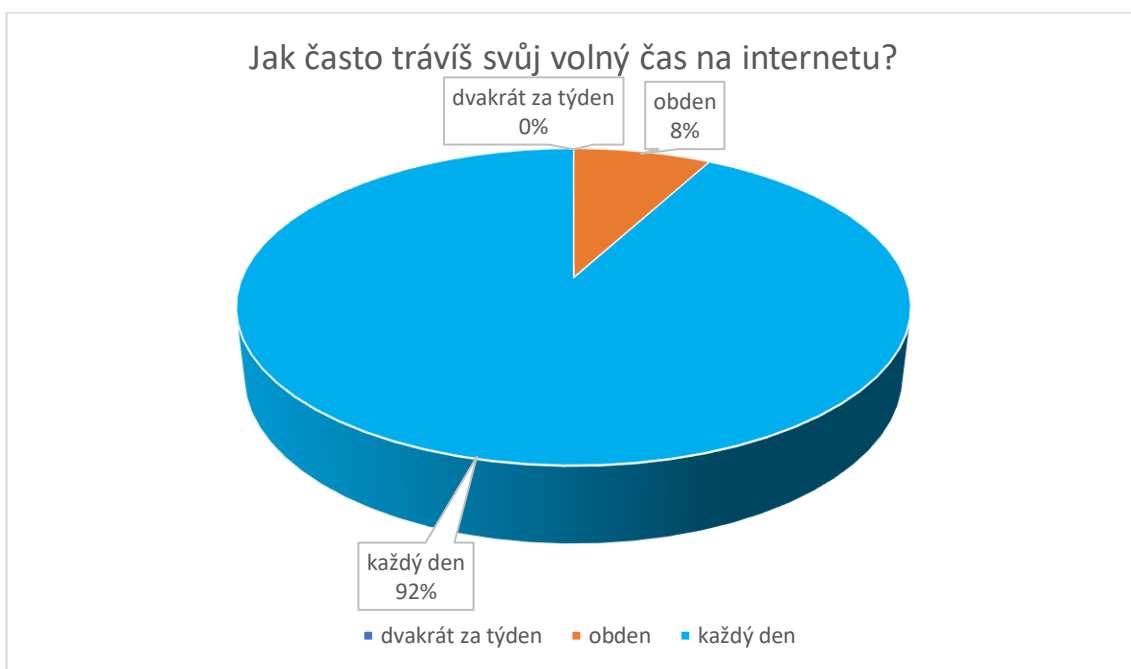
Tento dotazník vyplnilo celkem 116 respondentů, včetně žáků, kteří jsou kmenoví – těch je 20. Průměrný měsíční počet žáků v této škole je 75, výzkum byl prováděn během třech měsíců s tím, že průměrný pobyt žáků v nemocnici je 6 týdnů. Při výzkumu byly dotazníky rozděleny na dvě skupiny – chlapci a děvčata. Věk těchto respondentů je okolo 13-15 let. Jelikož jsou v každé třídě děti různého věku (týká se to převážně dětí se speciálními vzdělávacími potřebami), bude výzkum veden pouze dle pohlaví respondentů. Cílem výzkumu je zjistit, v jaké míře se kyberšikana vyskytuje u dětí a zdali kyberšikana postihuje více děvčata nebo chlapce. Pro toto dotazníkové šetření bylo zvoleno takové množství otázek (tj. 12), aby jej žáci mohli v klidu vyplnit až do konce, neboť větší množství otázek by na děti mohlo působit až příliš nudně, což by mohlo u nich vyvolat nezájem se zúčastnit dotazníkového šetření.

První otázka zněla:

Jak často trávíš svůj volný čas na internetu?

První odpověď „dvakrát za týden“ neoznačil žádný z respondentů. Druhou odpověď „obden“ označilo 9 respondentů. Nejčastější odpověď byla „každý den“ – 105 respondentů.

Graf 1: Výsledky otázky č.1

Zdroj: Vlastní analýza, 2.4. 2022

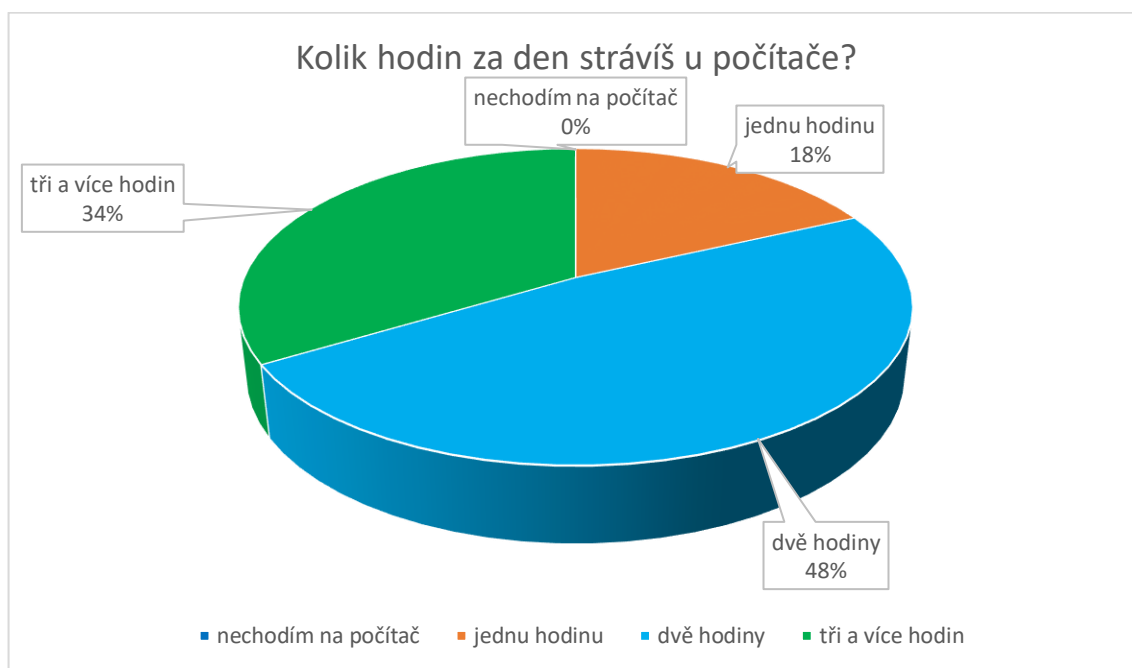
Z grafu je zcela patrné, že děti tráví volný čas téměř denně u počítače.

Druhá otázka zněla:

Kolik hodin za den strávíš u počítače?

První odpověď „nechodím na počítač“ neoznačil nikdo. Druhou odpověď „jednu hodinu“ označilo 21 respondentů. Třetí odpověď „dvě hodiny“ vybralo 56 žáků. Čtvrtou odpověď „tři a více hodin“ vybralo 39 žáků.

Graf 2: Výsledky otázky č.2

Zdroj: Vlastní analýza, 2.4. 2022

Tento graf potvrzuje odpovědi u otázky č.1, že u většiny dětí tvoří počítač každodenní rutinu.

Třetí otázka zněla:

Jsi zaregistrovaný/á na sociální síti?

109 žáků odpovědělo „ano“. Zbýlých 7 žáků sociální sítě nevyužívají, je u nich diagnostikována porucha autistického spektra. Znamená to, že denně naprostá většina dětí komunikuje s ostatními osobami na dálku.

Graf 3: Výsledky otázky č.3

Zdroj: Vlastní analýza, 2.4. 2022

Čtvrtá otázka zněla:

Hraješ na počítači nějaké hry pro více hráčů?

Odpověď „ano“ si vybralo 18 žáků. Byli to převážně chlapci. Zbýlých 98 respondentů označilo odpověď „ne“. Znamená to, že dívky preferují na internetu jiné aktivity.

Graf 4: Výsledky otázky č.4

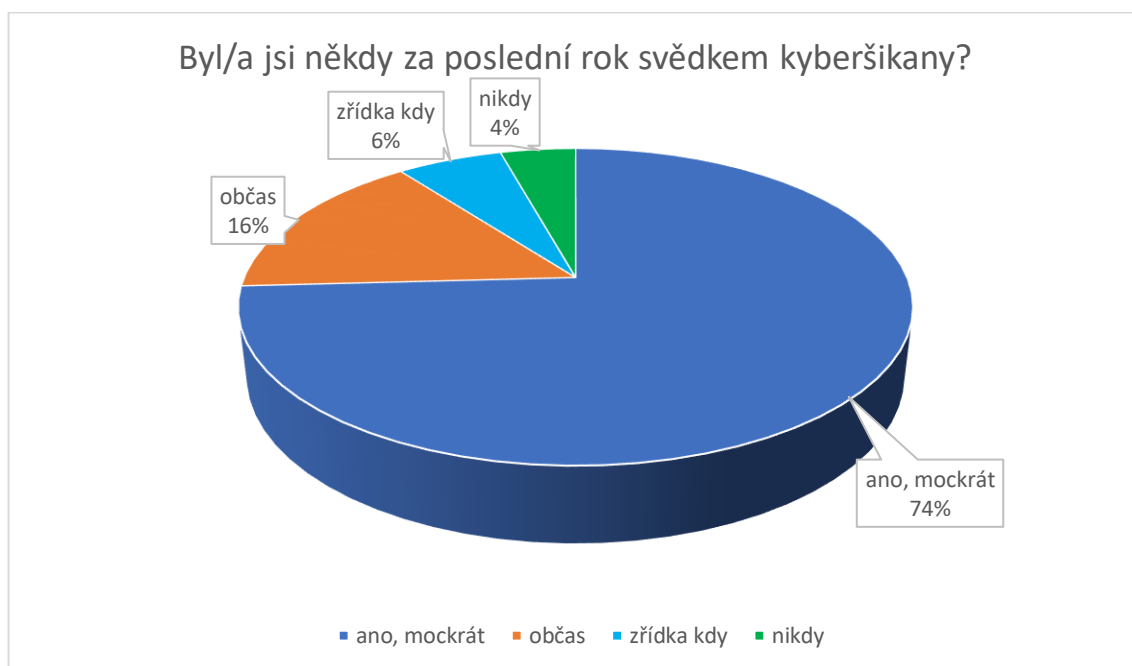
Zdroj: Vlastní analýza, 2.4. 2022

Pátá otázka zněla:

Byl/a jsi někdy za poslední rok svědkem kyberšikanony?

Na odpověď „ano, mockrát“ odpovědělo 86 žáků. Odpověď „občas“ zaškrtnulo 18 žáků. Odpověď „zřídka kdy“ vybralo 7 žáků a poslední odpověď „nikdy“ zakroužkovalo 5 žáků. Z toho vyplývá, že alarmující počet žáků již má s kyberšikanou nějaké zkušenosti.

Graf 5: Výsledky otázky č.5

Zdroj: Vlastní analýza, 2.4. 2022

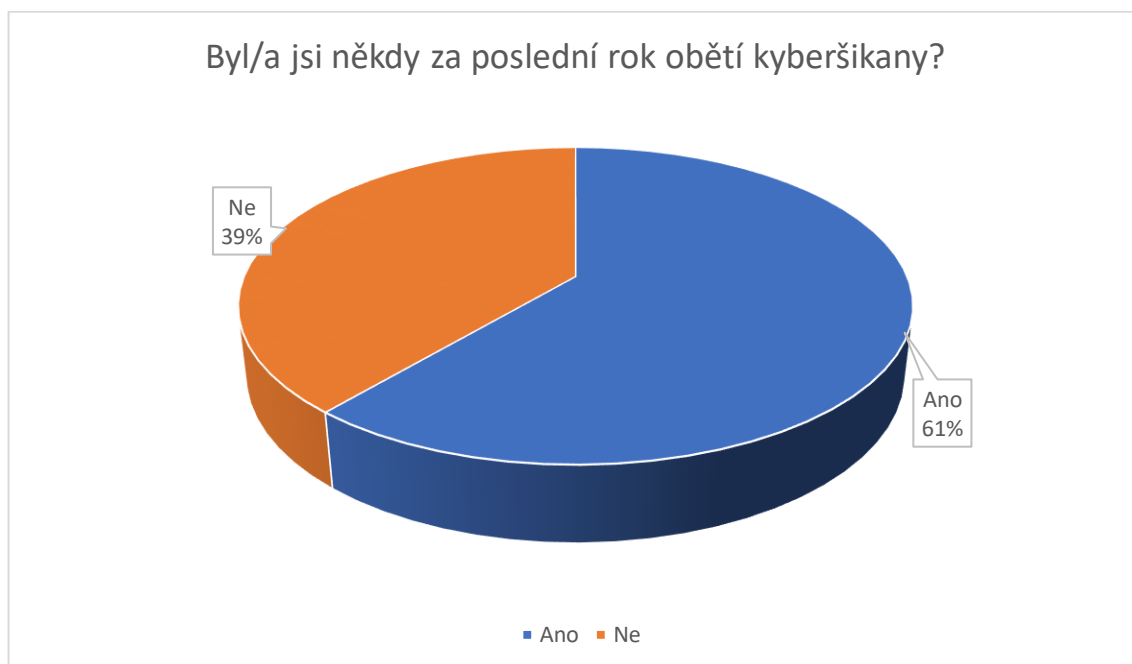
Z tohoto grafu vyplývá, že alarmující počet žáků již má s kyberšikanou nějaké zkušenosti.

Šestá otázka zněla:

Byl/a jsi někdy za poslední rok obětí kyberšikany?

Na první odpověď „ano“ zareagovalo 71 respondentů. Druhá odpověď „ne“ byla zakroužkována 45 respondenty. Znamená to, že většina dětí na této škole jsou právě oběti kyberšikany a je otázkou, do jaké míry tento fakt přispěl k rozvoji jejich psychiatrické diagnózy.

Graf 6: Výsledky otázky č.6

Zdroj: Vlastní analýza, 2.4. 2022

Sedmá otázka zněla:

Pokud bys byl/a svědkem kyberšikany, jak bys tuto situaci řešil/a?

Na první odpověď „okamžitě volat policii“ zareagovalo pouhých 14 žáků. Na druhou odpověď „říct to doma rodičům“ zareagovalo nejvíce respondentů tj. 98. Třetí odpověď „nechat si to pro sebe a počkat, až se agresori uklidní“ označili 4 žáci. Na poslední odpověď „přidat se k agresorům“ nezareagoval nikdo. Zajímavé bylo, že první možnost „okamžitě volat policii“ označili nejmladší žáci okolo třinácti let.

Graf 7: Výsledky otázky č.7

Zdroj: Vlastní analýza, 2.4. 2022

Osmá otázka zněla:

Podílel/a ses někdy na kyberšikaně ostatních?

Na tuto otázku nikdo neodpověděl jinak než „nikdy“.

Devátá otázka zněla:

Myslíš si, že kyberšikana může mít na člověka závažnější dopad než klasická šikana?

Zde byly odpovědi velmi vyrovnané, ale přesto malinko převažovala šikana klasická. „Ano“ odpovědělo 52 žáků a zbylých 64 respondentů odpovědělo „ne“.

Graf 8: Výsledky otázky č.9

Zdroj: Vlastní analýza, 2.4. 2022

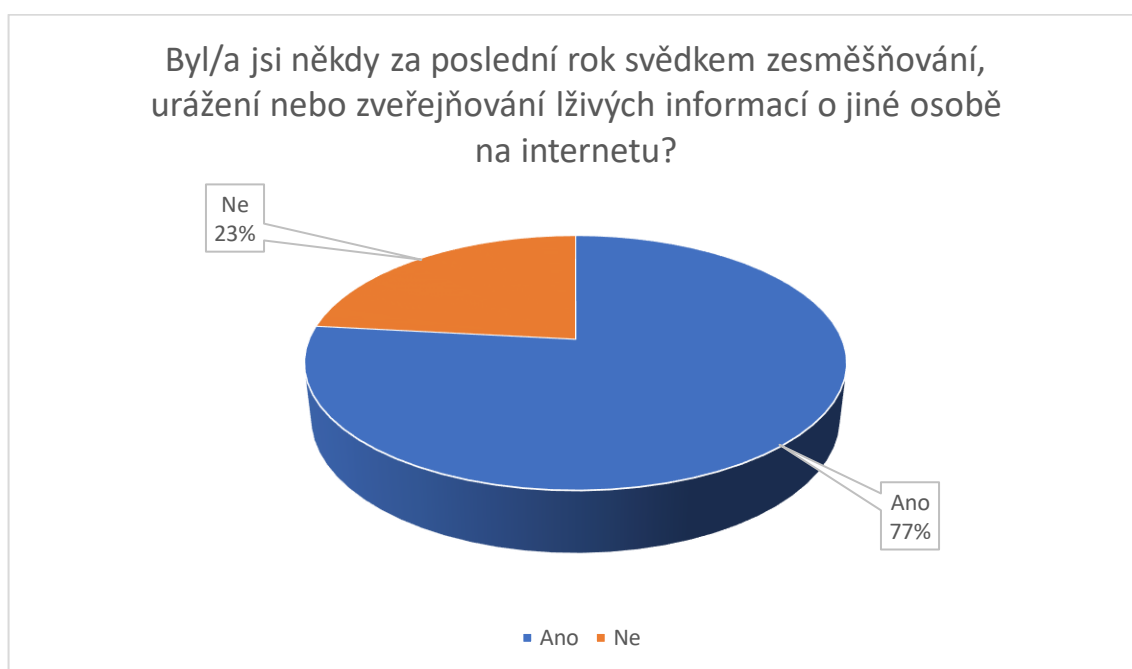
Z tohoto grafu vyplývá, že nadpoloviční většina uznává šikanu „tváří v tvář“ jako více nebezpečnou.

Desátá otázka zněla:

Byl/a jsi někdy za poslední rok svědkem zesměšňování, urážení nebo zveřejňování lživých informací o jiné osobě na internetu?

Na tuto otázku převažovala první odpověď „ano“ – 89 respondentů. Zbylých 27 žáků odpovědělo „ne“. Z toho opět vyplývá, že valná většina dětí má s tímto neblahým fenoménem hodně zkušeností.

Graf 9: Výsledky otázky č.10

Zdroj: Vlastní analýza, 2.4. 2022

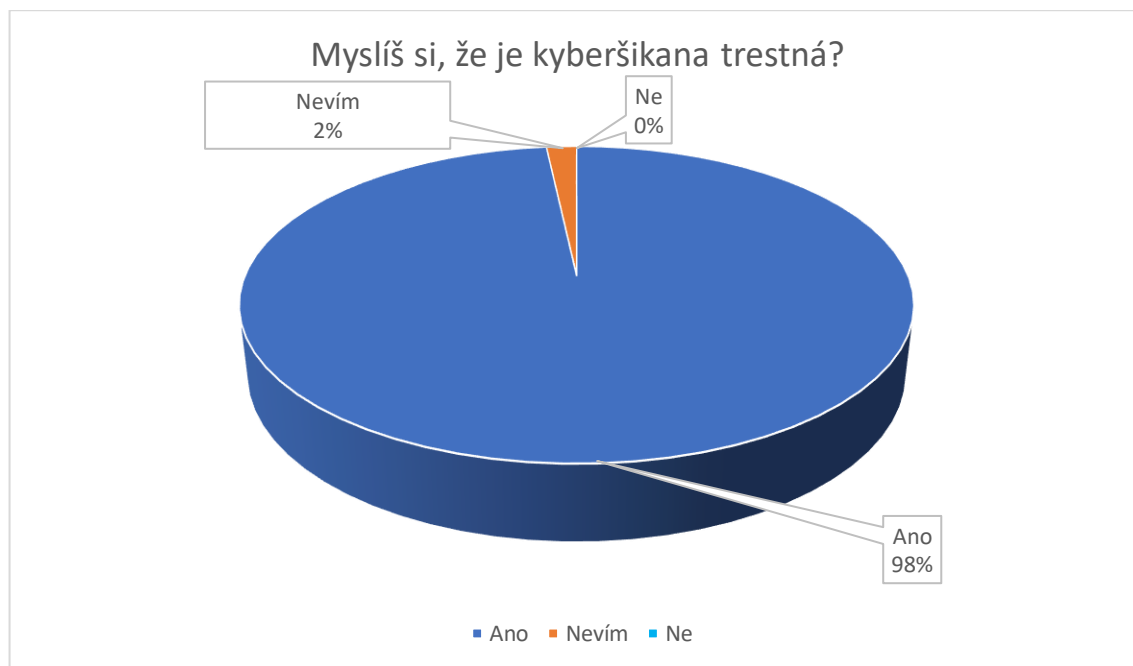
Z těchto odpovědí opět vyplývá, že valná většina dětí má s tímto neblahým fenoménem hodně zkušeností.

Jedenáctá otázka zněla:

Myslíš si, že je kyberšikana trestná?

Na tuto otázku naprostá většina dětí odpověděla „ano“ – 114. Pouze dva žáci odpověděli na tuto otázku „nevím“. Nikdo z žáků neoznačil odpověď „ne“.

Graf 10: Výsledky otázky č.11

Zdroj: Vlastní analýza, 2.4. 2022

Z tohoto grafu vyplývá, že žáci vědí, že projevy kyberšikany jsou právně postižitelné.

Dvanáctá otázka zněla:

Co děláš na internetu nejčastěji?

Jako tři nejčastější odpovědi jsem zaznamenala: „chatuji s ostatními“, „zveřejňuji fotky“ a „stahuji hudbu, fotky nebo obrázky“.

Návod k prevenci kyberšikany

Tento návod k prevenci kyberšikany jsem vytvořila a následně rozdala všem dětem na Základní škole při DPN Opařany. Byl vytvořen za účelem pomoci těmto dětem, jak se před kyberšikanou bránit.

Zažíváš nyní kyberšikanu?

Prožíváš kyberšikanu a nevíš, co máš dělat, jak postupovat, na koho se obrátit?

Neboj se, najdeme vhodné řešení.

1. Zkus zůstat v klidu

Prvním a nejdůležitějším pravidlem je zachovat klid a nejednat ukvapeně. To znamená, že se nesnaž těm, kteří ti ubližují, vyhrožovat, zbrkle nereaguj na jejich posměšky a nesnaž se jim to samé oplácet.

2. Uschovej si hodně důkazů

Ulož si jakékoliv důkazy (třeba esemesky, e-mailové zprávy, zprávy z chatu, ponižující fotografie s komentáři, webové stránky, screeny obrazovky, fotografie, posměšné komentáře atd.) o tom, že ti někdo ubližuje. Na základě těchto tvých důkazů může být útočník odhalen, usvědčen a potrestán.

3. Ukonči komunikaci s pachatelem

Dej útočníkovi najevo, že se ti nelíbí, co ti dělá, a že budeš situaci určitě řešit. Potom je třeba s ním ukončit komunikaci, nesnaž se mu vyhrožovat, nemsti se, nereaguj, i když tě bude dále kontaktovat. Jeho cílem je tě vyprovokovat k nějaké reakci – ať už je jakákoliv. Pokud budeš reagovat, bude reagovat i on a bude mít více možností tě zranit.

4. Oznam útok dospělému

Neboj se svěřit dospělé osobě – například třídnímu učiteli, řediteli školy, školnímu metodikovi prevence, školnímu psychologovi, ale hlavně svému rodiči nebo zákonnému zástupci. Čím dříve útok oznámíš, tím dříve se může situace vyřešit.

5. Neboj se kontaktovat specialisty

Pokud se bojíš svěřit se učiteli nebo rodiči, protože je tvůj problém hodně citlivý a bolestivý, kontaktuj nějakou z ověřených anonymních služeb, které se na pomoc dětem specializují – například LINKA BEZPEČÍ (telefonní číslo je 116 111). Tam můžeš telefonovat ve dne i v noci. S vážnými situacemi se ale raději obrať na Policii ČR.

6. Blokuj

Pokud máš uschovány všechny důkazy o útoku na tvou osobu, snaž se zablokovat obsah, který o tobě pachatel rozšiřuje (např. fotografie, videa, pomluvy atd.) Valná většina online služeb obsahuje možnost zablokování a odstranění závadného obsahu. Stejně tak můžeš zkusit zablokovat samotného uživatele – k tomu však přístup až tehdy, kdy budeš mít dostatek důkazů.

7. Pokus se zjistit, kdo je útočníkem

Může to být pachatel z tvého blízkého okolí, může být také ovšem anonymní, schovaný buď za přezdívkou nebo falešným profilem. Pokus budeš chtít zjistit, o koho jde – prohledej třeba jeho okruh facebookových přátel, kteří ho mohou znát anebo ti pomohou jeho skutečnou identitu zjistit. Postupuj však tak, ať neohrožíš sebe.

8. Ptej se na konečný verdikt

Pokud kyberšikanu řešila tvoje kmenová škola, zeptej se, jak byl případ dořešen. Každá situace má řešení, neboj se hlavně konat.

ZÁVĚR

Kyberšikana se pomalu a jistě plíží do našich životů. Nenápadně se bohužel stává běžnou součástí každodenních životů nás všech. Obětí většiny podob kyberšikany se nejčastěji stávají lidé, kteří jsou plaší, stydliví nebo nějakým způsobem odlišní. Nedokážou se jasně prosadit a mnohdy ani fyzicky bránit.

Účinky kyberšikany mohou být v některých případech mnohem závažnější než v případě projevů standardní šikany. Zrádné navíc může být i trvalé působení šikany. Fyzický útok nebo slovní napadání obvykle po nějakém časovém úseku skončí a je „více vidět“. Kybernetický útok ale nemusí skončit vůbec. Pokud se totiž nepodniknou rázné kroky, nevhodný příspěvek může kolovat po internetu a být snadno dohledatelný i po mnoha letech. Řešení takové situace se pak často těžko hledá a vzhledem k dosahu sociálních sítí a webových stránek nemusí dítěti pomoci ani rázná řešení v podobě přestupu dítěte na jinou školu apod.

Domnívám se, že nejčastěji zažívají kyberšikanu děti školního věku. Myslím si, že „covidová“ doba a s tím související distanční výuka k tomu ještě nemálo přispěly. Děti byly totiž ještě více uvázané k počítačům než jindy. Můj dotazník anonymně vyplňovali žáci druhého stupně a také žáci středních škol, kteří do této školy docházejí na tzv. konzultace nebo online výuku. Nejčastějšími způsoby kyberšikany dětí v jejich domácím prostředí byly podle metodičky prevence nevhodné komentáře a selfie u příspěvků na sociálních sítích. Po rozhovoru se dozvídám, že v nejhorsích případech vedla kyberšikana děti až k pokusům o sebevraždu. Takových případů se zde od září prý objevily desítky, a to je rozhodně alarmující.

Z mého dotazníkového šetření vyplývá, že naprostá většina žáků z této školy se za svůj život stala svědkem kyberšikany a nadpoloviční většina dotazovaných dokonce obětí, což lze označit jako šokující! Jsou zde vzdělávány děti, u kterých je diagnostikována depresivní nebo úzkostná porucha, a to až z 85 %. Přemýšlím nad tím, do jaké asi míry fenomén kyberšikany právě napomohl k progresi jejich už tak závažných psychiatrických nemocí.

Z těchto důvodů jsem za pomoci metodičky prevence sestavila návod, jak se kyberšikaně bránit. Tento jsem rozdala všem žákům na škole (i na prvním stupni) s vírou, že jim mohu být alespoň trochu v jejich nelehkém životě užitečná.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. ČERNÁ, M., A. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. 152 s. ISBN 978-80-247-8846-3.
2. MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). 192 s. ISBN 978-80-247-9760-1.
3. LÁTALOVÁ, K. *Agresivita v psychiatrii*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). 240 s. ISBN 978-80-247-8548-6.
4. KOŽÍŠEK, M. PÍSECKÝ, V. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing, 2016. 176 s. ISBN 978-80-271-9074-4.
5. KRÁL, M. *Bezpečný internet: chraňte sebe i svůj počítač*. Praha: Grada Publishing, 2015. Průvodce (Grada). 184 s. ISBN 978-80-247-9821-9.
6. BLAŽEK, P. FISCHER, S. ŠKODA, J. *Delikvence: analýza produktů činnosti delikventní subkultury jako diagnostický a resocializační nástroj*. Praha: Grada, 2019. Psyché (Grada). 160 s. ISBN 978-80-247-1949-8.
7. ŠEVČÍKOVÁ, A. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). 184 s. ISBN 978-80-247-9645-1.
8. BEDNÁŘ, V. *Internetová publicistika*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. 216 s. ISBN 978-80-247-7322-3.
9. ŘÍČAN, P. JANOŠOVÁ, P. *Jak na šikanu*. Praha: Grada, 2010. Pro rodiče. 160 s. ISBN 978-80-247-2991-6.
10. KOVAŘÍKOVÁ, M. *Krizové situace ve škole: bezpečnostní problematika ve školní praxi*. Praha: Grada, 2020. Pedagogika (Grada). 128 s. ISBN 978-80-271-4014-5.
11. CUTÁK, L. *Policie ve škole: jak správně postupovat a spolupracovat s Policií ČR při šetření protiprávní činnosti mládeže*. Bystřice pod Hostýnem: Luděk Cuták, 2021. 206 s. ISBN neuvedeno.
12. JANOŠOVÁ, P. KOLLEROVÁ, L. ZÁBRODSKÁ, K. aj. *Psychologie školní šikany*. Praha: Grada, 2016. Psyché (Grada). 416 s. ISBN 978-80-271-9273-1.
13. ADÁMEK, M. *Spam: jak nepřivolávat, nepřijímat a nerozesílat nevyžádanou poštu*. Praha: Grada, 2011. Průvodce (Grada). 168 s. ISBN 978-80-247-6310-1.
14. HOLLÁ, K. *Sexting a kyberšikana*. Bratislava: IRIS, 2016. 166 s. ISBN 978-80-8153-061-6.

15. ROGERS, V. *Cyberbullying*. Activities to help children and teens to stay safe in a texting, twittering, social networking world. Londýn: Jessica Kingsley Publishers, 2010. ISBN 978 0 85700 228 0.

Elektronické zdroje

1. O₂ Chytrá škola [online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/11/sexting/>
2. O₂ Chytrá škola [online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/26/kyberstalking/>
3. O₂ Chytrá škola [online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/26/kyberstalking/14369>
4. O₂ Chytrá škola [online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/9/phishing-viry-a-socialni-inzenyrstvi/14398>
5. O₂ Chytrá škola [online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/25/kybergrooming/>
6. O₂ Chytrá škola [online]. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/25/kybergrooming/14365>
7. Školní metodik prevence, Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání). *Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. Copyright © [cit. 30.03.2022]. Dostupné z: <https://www.nuv.cz/projekty/rspp/skolni-metodik-prevence>
8. Základní škola - Základní škola při Dětské psychiatrické nemocnici, Opařany 160. *Úvod - Základní škola při Dětské psychiatrické nemocnici, Opařany 160* [online]. Dostupné z: <https://www.dpns.cz/zakladni-skola/>
9. Co děti motivuje k tomu, aby páchaly kyberšikanu? - E-Bezpečí. *Projekt E-bezpečí - E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/kybersikana/1501-co-deti-motivuje-k-tomu-aby-pachaly-kybersikanu>

Ostatní zdroje

Informace poskytla paní Mgr. et. Mgr. Jana KOVÁČOVÁ, zástupkyně ředitele na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 2022.

Informace poskytla paní Mgr. Eva KOUDELKOVÁ, metodička prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 2022.

Rozhovor s paní Mgr. Evou KOUDELKOVOU, metodičkou prevence na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 2022.

Informace poskytl pan Mgr. Michal KUČERA, ředitel na Základní škole při DPN Opařany, Opařany 2022.

SEZNAM ZKRATEK

PAS – poruchy autistického spektra

DPN – dětská psychiatrická nemocnice

ŠVP – školní vzdělávací program

RVP – rámcový vzdělávací program

PČR – Policie České republiky

ČR – Česká republika

IVP – individuální vzdělávací plán

EU – Evropská Unie

ZŠ – základní škola

M – matematika

ČJ – český jazyk

AJ – anglický jazyk

Prv – prvouka

D – dějepis

Z – zeměpis

F – fyzika

P - přírodověda

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Graf 1: Výsledky otázky č.1.....	53
Graf 2: Výsledky otázky č.2.....	54
Graf 3: Výsledky otázky č.3.....	55
Graf 4: Výsledky otázky č.4.....	56
Graf 5: Výsledky otázky č.5.....	57
Graf 6: Výsledky otázky č.6.....	58
Graf 7: Výsledky otázky č.7.....	59
Graf 8: Výsledky otázky č.9.....	60
Graf 9: Výsledky otázky č.10.....	61
Graf 10: Výsledky otázky č.11.....	62

PŘÍLOHY

Příloha č.1 Dotazníkové šetření na Základní škole při DPN Opařany

Dotazníkové šetření na Základní škole při DPN Opařany

Věk:

Třída:

Pohlaví:

Dotazník je anonymní, neuváděj zde své jméno!!!

Zakroužkuj jednu odpověď podle tvého uvážení. (U některé otázky, kde je to výslovně napsáno, je možnost zakroužkovat více odpovědí).

1) Jak často trávíš svůj volný čas na internetu?

- a) 2x za týden
- b) Obden
- c) Každý den

2) Kolik hodin za den strávíš u počítače?

- a) Nechodím na počítač.
- b) 1 hodinu
- c) 2 hodiny
- d) 3 a více hodin

3) Jsi zaregistrovaný/á na sociální síti? Pokud ano, uveď je prosím na vytečkované místo.

- a) Ano, mám

.....

- b) Ne

4) Hraješ na počítači nějaké hry pro více hráčů?

- a) Ano
- b) Ne

5) Byl/a jsi někdy za poslední rok svědkem kyberšikany?

- a) Ano, mockrát.
- b) Občas
- c) Zřídka kdy.
- d) Nikdy.

6) Byl/a jsi někdy za poslední rok obětí kyberšikany?

- a) Ano
- b) Ne

7) Pokud bys byl/a svědkem kyberšikany, jak bys tuto situaci řešil/a?

- a) Okamžitě volat policii.
- b) Říct to doma rodičům.
- c) Nechat si to pro sebe a počkat, až se agresoři uklidní.
- d) Přidat se k agresorům.

8) Podílel/a ses někdy na kyberšikaně ostatních?

- a) Ano, mockrát.
- b) Párkrát.
- c) Jednou.
- d) Nikdy.

9) Myslíš si, že kyberšikana může mít na člověka závažnější dopad než klasická šikana?

- a) Ano
- b) Ne

10) Byl/a jsi někdy za poslední rok svědkem zesměšňování, urážení nebo zveřejňování lživých informací o jiné osobě na internetu? Pokud ano, uveď příklady na vytečkované místo.

a) Ano, byl/a jsem svědkem

.....

b) Ne

11) Myslíš si, že je kyberšikana trestná?

a) Ano

b) Ne

c) Nevím

12) Co děláš na internetu nejčastěji? Můžeš zakroužkovat i více odpovědí.

a) Zveřejňuji fotky.

b) Zveřejňuji příspěvky.

c) Chatuji s ostatními.

d) Koukám se na filmy.

e) Stahuji hudbu, fotky nebo obrázky.

f) Vytvářím webové stránky.

g) Posílám e-maily.

h) Hraji hry.

i) Učím se.

j) Seznamuji se.

Děkuji Ti za tvůj čas a ochotu vypracovat tento dotazník.